

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Missionis Anglicanæ Societatis Iesv

More, Henry

Avdomari, 1660

Liber Septimvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38320

HISTORIÆ
 PROVINCIÆ ANGLICANÆ
 SOCIETATIS
 IESV.
 LIBER SEPTIMVS.

Regnauerat *Elizabetha* Annos quatuor supra quadraginta, in ea commodorum omnium redundantia, luxu deliciarum, pacis domesticæ quiete, externorum bellorum euentu profpero, negotiatorum copia & potentia, Ducum fortissimorum gloria, clarissimorum Senatorum perspicacia, nobilium virorum splendore, priuatorum opulencia, vt qui *beatum dixere Populum cui hæc sunt*, hodieque dies illos memorent halcyoneos, in quibus Cælum, terra, maria, conuenissent ad Principem in Populo obsequentissimo, & Populum in Principe ornatissima omnibus gratijs cumulandum. Succellit *Iacobus* eius nominis apud Scotos sextus, iure ducto ab *Henrico* Angliæ septimo, cuius Filiam *Iacobus* quartus habuerat coniugem: Huius neptis & vnica Filia *Iacobi* quinti & *Claudiæ Guisæ*, nupta primùm *Francisco* secundo Regi Galliarum, tum *Darnleyo* Comiti ex Stewardorum prosapia oriundo, Catholicè educata Catholicam, quam cum lacte luxerat, Fidem mordicus retinere, atque in filium *Iacobum* sextum propagare contenderat: Eius rei gratia, vi & astu Hæreticorum tumultuantium pulla Regno, dum apud Elizabetham quarit perfugium, libertate exiit & vita; promissi fide, hospitij iure, consanguinitatis nexibus proculcatis. *Iacobus* Filius minorennis inter Hæreticos relictus, quam ab illis hausit pestem, in Anglia vir factus fuit; habuitque sub illo Societas quas depelleret calumnias, habuit & quibus se solaretur Religionis & gloriæ incrementa

*Elizabethæ
 defunctæ
 succedit
 Iacobus,
 dictus Sco-
 tus.*

o o

1603.

incrementa. *Paruis lentisq; initijs quæ perpetuanda sunt plerumq; succrescunt.* Grana duo Anno octogesimo in Infulam missa, viginti totis annis vix vigesimum produxerant Societatis hominem qui tanto Regno sustentando adhiberetur, plures in alijs Prouincijs admissi, vel nondum in opus maturuerant, vel iisdem in locis in quibus cooptati vtilem nauantes operam, vitæ annos aliquot exigebant; par enim erat vt tyrocinijs & studiorum apud exteros emenso stadio, aliquantulum eorum vtilitatibus deseruissent à quibus fuerant nutriti atque exerciti. Seminaria quoque in Hispanijs & in Belgio ijs annis nata non paucos euocabat ad variam earum domuum administrationem; aliquos etiam mors sustulit præmatura. In his fuere præter *Thomam VVarcopum* (quem libro primo memorauimus Alicanti de via defunctum) *Gnilihelmus Suttonus & Robertus Bennet*; hausti fluctibus non longè ab eodem Alicanti promontorio, dum anno nonagesimo ad initia Vallisoleranæ domus vocaretur. Catalogus defunctorum *Paulum* etiam *Tancardum* memorat Vallisoleti mortuum quinto Iulij Anni millesimi quingentesimi nonagesimi noni, Is *Carolus Tancredus* erat, qui annorum viginti adolescens, cum in Seminario de vrbe Philothix dedisset operam, profectus Neapolim admissus est in Societatem in Februario anni octogesimali quarti, decursisque Romæ Theologicis missus Hispalim, eo Anglorum in Seminario egit aliquamdiu Ministrum; tum summo Præfecto Regni Castellæ à Confessionibus plura peragravit maria ac demum Vallisoleti, quo diximus anno, obiit.

Mortui ex nostris in Hispanijs.

Don Martin de Padilla.

Henricus etiam *Tychbornus* Sarisburiensis, admissus vndecimo Octobris anni octogesimali septimi, post studia peracta iisdem in Anglicano de vrbe Præfectus, nascenti Hispalensi Seminario datus Minister, & moralis Theologiæ Professor, & Confessarius, anno sexto supra millesimum sexcentimum magna cum opinione Sanctitatis & doctrinæ sublatus est. Posterioribus vero annis præter *VValpolos* tres, *Antonium* etiam *Hosquinum*, & *Ioannem Nortonum* Missioni isthic Præfectos, *Thomas Syluestri*, *Ioannes Polus*, *Guilielmus VVarneford*, *Iacobus Blundel*, *Guilielmus Caldwell*, *Thomas Land*, & plures alij similibus in Ministerijs finem viuendi optato citius inuenere.

Tyrocinijs Anglicani initia.

II. Huiuscemodi impedimentorum frequentiam motus *Personius*, stationem quærebat ex qua Tyrones numero auctiori cooptati ad hæc munia atq; ad messem in Anglia in dies copiosorem, quotiescunque commodum videretur, possent educi. Nā & ex Seminarijs adolescentes, & prouecti in studijs non pauci, multi etiam ex Sacerdotibus in ipsa messe laborantibus Societatem petebant, quorum omnium votis vicinarum Prouinciarum Tyrocinia non erant paria. *Iosephus Creswellus*, Missionis in Hispanijs per eos dies administrator, animo conceperat, & volente Philippo tertio in eacogitatione aliquot usque progressus fuerat vt Bilbai Cantabrorum domus huiusmodi formaretur: Sed præter Cælum non vsquequaque nostris propitium, cæterasque grauioris momenti difficultates, ipsa loci longinquitas, itinerumque sumptus & pericula *Personium* deterrebant.

As

At *Provide Dei sapientie ad manum sunt quantumvis longinqua præsidia.* 1603.
Aloyfia de Carauajal à Regibus Aragonum non inferiores origini animos ducens, totam se auebat Deo tradere non vulgari studio sed excellenti quadam mentis ac vitium contentione. Formauerat illam à teneris ad pietatem Deus solitudinis puritatisque amore, quatum præsidio virtutum, spreto aulæ deliciis & allecamentis, in Cœlestis sponsi amplexus ruens, tam magno eius solius potiundi flagrabat desiderio, vt cum primùm mortuis parentibus sui iuris esse cepit, ab le cuncta quæ in deliciis mundi esse solent abdicaret, editis Castitatis, paupertatis, & obedientiæ votis, in rerum quarumlibet vsu quæ ei prouenire possent à Superiore quemcunque delegisset regenda. Adulta cum tutore coacta iudicio contendere de dote recuperanda, manu victum & vestitum quærebat sibi atque ancillis aliquot quas ad insignem pietatem educabat, neque propinquorum, etsi nobilium & locupletum, beneuolentiâ volebat vt, qui copiosam pro dignitate sustentationem offerebant. Recuperatam dotem intergam cõsignat in *Creswelli* (tanquam Anglicanæ Missionis Vice-Prefecti) potestatem (ea erat post legata & debita perloluta, & litis sumptus, duodecim millium ducatorum) Frequens enim sermo de exulibus Anglis ceteraque vexatione Catholicorum qui in Regiam Vallisoleti ciuitatem deferrebat, lectio etiam vitæ atque Martyrij *Edmundi Campiani*, & *Henrici VV alpoli*, coniuncta cum assidua diuina meditandi consuetudine, ardorem tam magnum in nobili pectore accenderat, vt non sua solum, sed ipsam se Catholicæ fidei in afflictâ Insula sustinendæ dicere consecrareque decerneret. Igitur pecuniam Tyronum Anglorum domui inchoandæ destinat, suam deinde securura liberalitatem, & præsens in Regno exceptura domo quos foris aluerat.

Aloyfia de
Carauajal
quæ fuerit

III. Harum rerum originem & progesum, quoniam in vltima quam Hispanias linquens conscripsit voluntate, compendio ipsa declarat, non sine sancta adgratulatione percurret pius lector. Sunt autem huiusmodi.

Ego Donna *Aloyfia de Carauajal*, sensibus perfectè, & claro (quo me dotare dignatus est Deus) intellectu fruens, hoc meum Testamentum & vltimam voluntatem facio, & declaro, in nomine Dei Domini nostri, & in agnitione & professione Sanctæ fidei Catholicæ Romanæ. Et ante omnia animam meam offero in misericordes manus Creatoris & Domini mei, per intercessionem Sanctissimæ Virginis Dominae nostræ, & omnium Sanctorum, eorum præsertim quorum ego patrociniū semper optaui. Humiliter pro amore Dei rogo Superiores Societatis *Iesu*, & Præpositum domus Professæ vt mihi velint ex gratia concedere paruum aliquem locum in sua Ecclesia, in quo terræ mandetur corpus meum, idque intuitu deuotionis qua ex animo profecuta sum semper ipsorum Sacram Religionem: Cui Religioni, eo modo quo credidi maximè esse ex obsequio Dei, offero ingenti affectu paruum licet eonum, cum amplius non possim. Quod si negata mihi fuerit sepultura in illa Ecclesia, Testamentarij procurabunt me speliri in alio aliquo Collegio

Eius testam^{entum}.

1604. Societatis, modò Ecclesiam habeat stabilem & fixam, Si verò id etiam obtinere non possim, sepeliatur corpus in aliquo Monasterio, in quo pro amore Dei concedere mihi volent sepulturam tanquam pauperi qualis sum; Et secundum hanc meam conditionem fiet sepultura & Exequiæ.

Executores Testamenti mei (pro tempore quo necessarium erit ad illud explendum) nomino Patrem *Richardum VValpolum*, & Vice-Prefectum Missionis Anglicanæ, & Confessarium Collegij Anglorum in hac Ciuitate, Qui si moriantur, vel diu absint, constituo declaroque eorum loco Patres Anglos qui ipsis succedent in officio. Post hos (quos ratione dignitatis Sacerdotalis primo loco nominavi) nomino pariter Comitissam de Miranda, Domnam Mariam de Zuniga, & Domnam Mariam Gasca, & Dominum Franciscum de Contreras, & Melchiorem de Molina Fiscalem, & Dominum Ludouicum de Carillo & Toledo, Comitem de Caracena, si contigerit ipsum meis negotijs esse presentem. Hos omnes rogo vt velint in se suscipere hoc opus tam pium & Christianum, eisq; do omnem quam possum, & quantum ius requirit, potestatem ad ea complenda quæ hic continentur, meliori quàm fieri potest forma & expeditione.

Primo & ante omnia declaro quod ante plures annos, cum essem apud auunculum meum, voui Domino Deo, & firmiter promisi consecrare omnia quæ me contingerent bona ad eius solius gloriam maiusq; obsequium. Deinde verò sua diuina Majestas indidit mihi ingentia desideria, & vehementes motus impendendi me super omnia, & quantum mihi esset possibile in conseruationem & incrementum Patrum Anglorum Societatis *Iesu*, qui tanquam columnæ fortes sustinent illud Regnum, & tuentur ab alijs inuitabili ruina, & suppeditant media efficacissima ad salutem mille & mille animarum. Quapropter ego illos offero Sacratissimæ Virgini Dominæ nostræ, ponoque in ipsius protectione, illamq; nomino & relinquo meorum omnium vniuersalem hæredem. Voloque & mando vt ex omni eo quod inuentum fuerit ad me quocunque modo pertinere creetur Censur ad nummum decimum quartum super bonis dotalibus, vel quo alio fieri potuerit securiori modo; Eorumque ex nunc possessionem trado Gloriosissimæ Virgini, & ipsius nomine & loco Patri *Roberto Personio* Societatis *Iesu*, & illo deficiente, Patri illi qui ei succedet in officio Superioris Missionis: Hac tamen conditione & onere, vt omnia illa bona, vel eorum illa pars quæ modo hic descripto collocata fuerit, maneat, appliceturque ad fundandum Nouitiatum Religiosorum Anglorum Societatis *Iesu*, in quo Regno, vel qua orbis prouincia eidem Patri *Personio* visum fuerit ad maiorem Dei gloriam

Casu verò quo Anglia reducatur ad fidem & obedientiam Romanæ Ecclesiæ, volo vt dicti redditus transferantur in dictum Regnum ad fundandum ibidem Nouitiatum Societatis; nisi Patri *Personio* videretur, propter rationes Catholicam Religionem concernentes, melius esse relinquere Nouitiatum extra Regnum; illo casu poterit eo loco relinqui quamdiu illi videbitur conuenire.

Quod

Quod si hæc donatio non sit satis ampla ad fundandum Nouitiatum; reditus de anno in annum impendantur in augmentationem foundationis, donec affurgant ad summam mille quingentorum ducatorum annuorum, vel ad duo millia in usum foundationis. Si verò tempore huius augmentationis Patri *Personio*, vel alteri Superiori Missionis post illum, visum fuerit necessarium impendere partem aliquam huiusmodi redituum pro bono Missionis, & pro conuersione Angliæ, quod iudicabit euidenter magis conducere ad Dei gloriam, id facere poterit, sollicitè restituendo præfatum reditum vt dictum est.

Sequuntur mandata de debitis & Legatis. Factum Vallisoleti 22. Decembris 1604.

Hæc nobilis & pia Heroïna sanxit abdicandarum rerum cupiditate magis quam alij conseruandarum flagrans. Louanij in Brabantia primum quæsitæ est hoc fundamento, Tyrociniò sedes quam alij in alias deinde propagarunt. Quanquam etiam *Personij* temporibus tam se beneficam diuina largitas præbuit, vt conductitiã habitationem in illustre domicilium commutatam se esse, cum opportunum foret, ostenderet.

IV. Est in finibus Flandriæ & Artesiæ quâ Angliam spectant Mons, Menapiorum olim sedes dum mari Britannico allueretur: Nunc, recedentibus vndis ad duodecim prope miliaria, medius eminent Grauelingam inter & Castellû, cingiturq; ciuitatibus maritimis Duynkerka, Bergis-Sancti-Winoci, Audomaro, quarum facile est commercium ductis ad singulas ex Colma & Aa fluminibus præterlabentibus, canalibus, auctisque aquâ in valle stagnanti. In eius Montis planitie quæ pago Watensensi imminet, Clementia Comitissa Flandriæ, Roberti Frilonis nurus, anno à Christo nato millesimo septuagesimo secundo posuerat templum in honorem Beatissimæ Virginis, & Sanctorum Nicolai, & Richerij, dicatumque per Episcopum Atrebatensem dotauerat amplis possessionibus, ornaueratque Sanctorum reliquijs à duce Apuliæ acceptis. Cui templo deinde cum consequentes Principes plura ædificia & prædia & Religiosos Patres ex Canonicorum Regularium instituto addidissent, ab Offrido primo eorum Præposito triginta alij in eadem dignitate successiue numerabantur, viri pietate & prudentiâ conspicui, qui & gratiâ Principum, & auctoritate quâ valebant in generalibus ordinum Patriæ conuentibus, magnis familiam illam priuilegijs decorarunt, auxeruntque prouentibus; censebanturque in reditibus annuâ viginti quatuor Florenorum millia. Copia (vt plerumq; fit) defidiã, defidia contemptû disciplinæ procreante, tantus paulatim inualuit luxus, tam immanis licentia, vt improbitati, nequitie, sceleri, libidini nihil reliquum esse videretur. Centum & sexaginta postremis annis cum nullum reperiretur eo in corpore sanum membrum quod cæteris mederi posset, adsciti sunt ex alijs Monasterijs, alijsque ordinibus qui Præpositi locum impleant; irrito omnes conatu, vt necesse tandem fuerit Caroli quinti Imperatoris vti potestate ad flagitiosos & perditæ nequitie homines compescendos puniendosque, Tum verò cum noui Episcopatus eo imperan-

VVatensium sedes,

1604.

te erigerenter in Belgio, & Ternanensis bellis diruta & antiquata sedis prouentus diuiderentur in Boloniensem, Iprelem, Audomarensem, huius mensæ additum est id Monasterium Pio quinto concedente, paucis qui remanserant Canonici illius Episcopi curæ traditis; qui cum ab tumultuantibus per Belgium Hæreticis incenso Monasterio Audomarum profugissent, locum non mores commutarunt, sed mortuo Domino de Hamericourt (ex Abbate Sancti Bertini Audomarensum primo Antistite) nacti ex suo corpore Præpositum, is sacrâ suppellectile atque argenteis vasis quæ ex communi incendio fuerant crepta diuenditis, abiit in Hollandiam, & correptus pestilentia meritis sacrilegij dedit pœnas. Tres vel quatuor reliqui, quanquam in ædes Episcopales transfati, de Episcopi mensa (ne pristina leuitate intuentium oculos animosque offenderent) nutrentur, nullam spem fecere probitatis tantæ quantam nouum Monasterium in veteris ruinis erigendum postulabat.

Iacobi
Blasæi Epi
scopi Au-
domaren-
sæ cogita-
tiones

V. Pius Quintus in donatione quam fecerat Audomarensi, iusserat victum & vestitum ac cetera necessaria octo Religiosis ex reliquo prouentu tribui, qui Dei cultui eo in Monasterio conseruando promouendoque operam darent. Id per annos propè triginta factum non fuerat cum *Iacobo Blasæo*, ex Diui Francisci familia Religiosissimo viro, sedes Episcopalis commissa est. Quamuis enim is qui ante cum fuerat Antistes Dominus d'Luernois, quædam quæ ad ædificia spectabant instaurarat, sperans vel antiquos restituere, vel ex suo Sancti Dominici instituto nouos eo loci imponere Religiosos, nihil tamen vt perficeretur mors superueniens effecit. *Blasæus* neque veteribus incolis neque suis tutam existimans habitationem, ad longinquo-
ra cogitationem intenderat. Habebat etiam ipse ante oculos positum Ad-
ulescentum Anglorum Seminarium, quos inopia domesticæ ad virtutem &
litteras educationis regno pullos Regis Hispaniensis liberalitas Audomari col-
legerat; familiæ plures Anglorum in eandem ciuitatem confugerant vt Re-
ligione, quâ sine summo metu summoque discrimine domi colere non pote-
rant, foris in pace & quiete finitimæ ciuitatis fruerentur, Sacerdotes exilio ex-
turbati frequentes commigrarant nouas sibi sedes quæsituri; mulctæ pecuni-
ariæ, carceres, cædes in Anglia plurimorum fidei solius causâ quotidie nun-
tiabantur, quibus sectarij auitam fidem Regno pellere, Schisma Hæresimque
stabilire nitentur. In Flandriæ vicinis oppidis ad idem Hollandi collima-
bant ferro tentantes viam: Nitendum igitur contra Religioso viro videbatur,
vt quod vno in loco Hæresis moliebatur destruere, alibi sustineretur: Iamque
animo agitauerat Clementem Octauum Pontificem eò si quo modo posset
inflexere vt quæ alimenta paucis Monachis ex decessoris voluntate attribu-
enda essent, libera sibi relinquerentur ad Catholicam causam vbi maximè
commodum esset sustentandam: Latius enim patere id opus quàm quod à
paucis quantumuis Religiosis viris priuatim præstaretur: Per id tempus præ-
ciat Seminario Anglorum *Ægidius Schononchus* & acceperat à *Personio*
litteras

teras quibus cum significasset ea quæ *Creswellus Bilbai*, quæque ipse de non tam longinqua commoratione Tyronum Societatis cogitaret, rogabat ut si quid circumspicienti occurreret vicinius, consilio auxilioque non deesset. *Schondonus*, cui frequens erat cum *Blasæo Iermo* & pro ea quam apud omnes obtinuerat opinione prudentiæ & grauitatis multa didicisse poterat eorum quæ pi-um Episcopi animum sollicitabant, recentibus munitis literis, prima congressione aperit *Personij* mentem. Id ipsum est (inquit Episcopus) quod iam diu me sollicitum tenuit; viderisque (mi Pater) tanquam de Cælo missus ut anxietatis depulsâ nebulâ lumen afferas. In conspectu sunt *VVatena* quæ huic operi, Deo ut video disponente, debentur. Hæresi ferocienti obijcienda est ista munitio; Veteranorum ignauiam Tyronum ardor compenlabit, expiabitur sanguine Martyrum iniusta olim flagitijs macula; Dumque se ad virtutis pietatisque omne genus hi informant, veterum fundatorum votis & meis fiet latis; pro defunctorum enim animabus sacrificia offerentur & preces; plebsque subiecta salutis monita, quod vehementer ego cupio, nullo impediante suscipiet. Apud te, & cum Deo rem vniuersam circumspecte, proximo congressu definietur.) Intercessite dies aliquot ad deliberandum: Renuntiat *Schondonus* locum rei propositæ videri aptissimum; consentiunt scribendum quamprimum ad *Personium*. Is laudata Episcopi pietate simul ac liberalitate, atque immensas illi secundum Deum gratias agens, diuinitus oblatam mansionem obuijs vlnis amplectitur. Etenim Audomaro non plus quinque milliaribus Italicis disungebatur, siue terrâ siue flumine deucharis; quo fieret ut ciuitatis tam vicinæ emolumenta perciperet, & qui in Seminario educabantur adolescentes, Tyronum virtutes non longè positas oculis ipsis vlturpantes, si qui studio imitandi incitarentur, aère etiam commodo, & facili itinere allicerentur: Sacerdotes verò siue cum ex Anglia commigrarent, siue hinc in Insulam transnaugarent, portum haberent in conspectu: Siquidem claro die albescentes Dorobernij cliui intuentibus obijciuntur. Erat præterea locus in tutela Virginis Matris cuius *Anglia Dos* ab antiquo dicta est: Templi denique parietes, defunctorum Sepulchrales lapides, laxa pavimento substrata *Pacem* ferebant vbiq; inscriptam, & eius sequaces non mutâ voce inuitabant de quo Propheta Regius olim cecinit; *Et factus est in pace locus eius.*

VI. Hosti humani generis mille sunt nocendi artes: Bono quod non sperat euertere, necit moras; atque in medio est illi cuius vtatur operâ modò consequatur opus. Vix innotuerat pia Episcopi mens diuersi diuersa meditati sunt. Alij non Anglis solis, sed & Hybernis & Scotis Societatem ambientibus perfugium esse cupiuere vel se cupere demonstrauere. Alij Tertiæ Probationis domum illi Prouinciæ in qua *VVatena* sita erant erigi maluere, quâ possent & Angli recipi & ad Societatis

1604.

mores formari. Neque defuere quibus visa res est periculo plena Anglos eo loci habitare, qui locus Arci construendæ commodus videretur; multum enim in vtramvis partem valere posse siue eo hostis (qualis fuerat recenter Anglus) siue ciuis potiretur: Addebant, agrè fortasse latura quatuor (quæ vocant) Flandriæ Membra exteros adoptari, quorum in Conuentibus illius domus Præpositus locum obtinebat & suffragium. Audomarenles etiam Ciues qui Seminarium intra mania admittere noluerant nisi Rector adderetur Hispaniensis Regis subditus, non passuros in tanta vicinia eiusdem gentis peregrinos hœmines vrbem vniuersam ex sublimiori loco quanta quanta esset circumspicere: Episcopi mentem plenam esse pietatis; inuidiæ tamen tempestatem omnē subituros nostræ Societatis homines, per quos solos apud Catholicum Regem ageretur res in præsentiarum speciosa, & quæ in futurum tempus posset esse Patriæ perniciosissima. Hæc cum ad *Claudium* Generalem deferrentur, perseverauit tamen ille cum Episcopo & cum *Personio* consentire; Rege Catholico assentiente, qui *Alberto* Archiduci Belgium gubernanti suam ea de re voluntatem his scriptis declarauit.

Serenissime Domine.

Pater Robertus *Personius* Societatis *Iesu* qui Romæ degit significauit Episcopum Audomarensem commotum caritate, & necessitate quam patiuntur Religiosi Angli eo quod desit illis domus Probationis, obtulisse domū quandam & reditus in ipsius Episcopatu, Audomarum inter & Dunkercam, remque ad diuinum obsequium valde spectare. Quoniam verò ad domum illam stabiendam, aliaque circa illam negotia perficienda proficiscitur hinc P. Michael Walpolus, annuente Patre suo Generale, & opus ipsum tantopere meretur promoueri ob causas quæ se facile offerunt consideranti, erit mihi gratum si vestra Celsitudo adsit auxilio quo sortiatum effectum, faueatque in omnibus dictis Religiosis, cum non possit non elucere fructus queni faciunt ad augmentum Religionis Christianæ in Anglia. Dominus nolter conferuet V. Celsitudinem quem admodum opto. Vallisoleti 20. Iunii 1604. Frater Celsitudinis V. yo el Rey. *Paulus* etiã eius nominis V Pontifex Maximus cum laude *Blasii* rem Nuntio suo apud Belgas commendauit, vt Episcopi secutus mentem, quo posset ardore pium promoueret propositum, decreuitque vt examine consueto solemnibusque seruatis ceremonijs, pars illa, quam *Blasius* proposuerat, à mensa Episcopali separata, Nouitiatiui Patrum Anglorum de Societate *Iesu* in perpetuum vniretur. Literarum Apostolicarum ad *Blasium* Episcopum hic tenor est. *Paulus* PP. Quintus Venerabili Fratri *Iacobo* Episcopo Audomarensi. Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Quæ nobis significauit Fraternalitas tua de virtute, constantia, & animi alacritate dilectorum filiorum Sacerdotum Societatis *Iesu* in fouendis confirmandisque filijs nostris Catholicis regni Angliæ, magna nos consolatione affecerunt; Respondent sanè desiderio nostro & opinioni quam de Religiosa illa familia præclaram semper habuimus. Consilium verò Fraternalitatis tuæ de operarijs istis tam vtilibus oportuno loco constituendis ad opem ferendam

Litere Pontificis ad Blasium.

dam operantibus in vinea quam aduersarius deualtauit summopere laudamus. Propterea mandauimus Venerabili Fratri Archiepiscopo Damasceno, Nuncio nostro Apostolico in Belgio, vt cum dilecto filio Nobili viro *Alberto* Archiduce diligenter agat de Præpositura Watenensi Sacerdotibus Societatis *Iesu* tradenda, quemadmodum ad nos scripsisti; detque operam omni studio atque diligentia vt res ad exitum perducatur: Itaque poterit Fraternitas tua Nuncio nostro subijcere quæ pro faciliori transactione eiusmodi negotij magis opportuna tibi esse videntur. Nos ex altera parte quantum in Domino poterimus, labores & conatus filiorum nostrorum ad Dei gloriam, Catholicæ Religionis reparationem, atque salutem animarum semper adiuuabimus. Interim zelum pietatis & charitatis quo sollicitus es de diuino honore, & de fidelium afflictorum solatio salutari laudamus, & prudentiam quâ hoc ipsum curas probamus. Quibus omnibus vt verè Apostolicum Episcopum te exhibes, ita nostram Caritatem tibi mirificè obstringis. Perge igitur in nomine Domini, & nos vt hoc commodius præstare possis, tibi & gregi tuo sicut postulasti, Apostolicam benedictionem nostram peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris. 14. Cal: Martij 1607. Pontificatus nostri anno secundo.

VII. Ducibus Burgundiæ qui olim Belgis imperauerant, concessum fuerat, vt quæ literæ Apostolicæ fidei decreta non tangerent, nisi Curia impetrato consensu non valerent. Agebat tunc tēporis Bruxellis Thomas Edmundi, Iacobi Regis apud *Albertum* Archiducē Orator; hic literarum huiusmodi rumore commotus, incitatus etiam nō suā solā nequitia sed atroci tetraq; Catholicorū quorundā coniuratione, quâ subiecto Comitiorum ædibus tormentario puluere conuentū vniuersum quingentorum hominum, ædificiorum quamplurimū ruinis, horribili strage, miscere cogitauerat, Regis sui iras in immensum exaggerans, tam vehemēti clamore in aures metuentis Principis insonerat, vt omitti iusserit in præsens earum literarum mentionem: Tum deleri voluerit Regni Angliæ Anglorumque nomen, remque verbis magis vniuersalibus concipi. Grauitur id tulere *Blasius* & *Paulus* Pontifex. Attamen nē res tanta paucarum vocularum inuidiā penitus concideret, in eam tandem mentem venēre, vt verbis commutatis, maneret integra rataque transactione. Itaque vbi scriptum fuerat, *Vt non tantum Regionem illam plurimum in Domino consolari possint, sed vicinum etiam Angliæ Regnum, & Catholicos eiusdem, fidei causā in eo laborantes, spiritualibus subsidijs &c. & In qua donec Regnum Angliæ ad fidem Catholicam reuertatur, ac Collegia & domus dictæ Societatis in eo erigantur, Nobiles Angli, & alij pro Missionibus ad dictum Regnum pro tempore destinati, præcipuè admitti possint &c.* His inductis reposita sunt sequentia. *Vt dicta domus probationis Societatis Iesu Religiosi vicina oppida & vicis obeundo pro Instituti sui ratione, non tantum Regionem illam plurimum consolari possint, sed vicinas etiam Prouincias & Regna, & Catholicos eorundem, iuxta suum laudabile institutum, spiritualibus subsidijs pro loci propinquitate, &*

Alia difficultas ab Aula Bruxellensi.

1605.

te, & opportunitate plurimum inuare & recreare valeant. Quâ moderatio-
ne placatus Archidux, vt Curia probatio accederet non inuitus assensit. Facta-
que est ob signatis tabulis, tertio Idus Apriles Anni vndecimi supra millesimum
sexcentiesimum, solennis traditio dicti Monasterij (cum omnibus iuribus & an-
nuo censu ter mille Florenorum Brabantinorum in pratis & syluis circumiacen-
tibus) acceptante *Agidio Schononcho* in rem & vsum-fructum perpetuum
Domus probationis Societatis *Iesu*, secundum ea quæ *Blasæus* Episcopus, &
Claudius Generalis conceperant. A quo tempore Anglorum illi domui, quæ
Louanij inchoata, Leodium inde translata fuit, cessere possessiones omnes tran-
scriptæ; administrabantur tamē initio per Belgas Patres, paucis impositis Anglis;
neque enim *Albertus* dum viueret induci potuit vt eo loci Anglorum familia
integra domicilium figeret: *Tanti est Principum animos præiudicijs occupare.*

VVatchæ
rursus An-
glis confir-
mæ.

8. Septem.
A. 1612.

22. Octo-
bris Anno
1616.

VIII. Hæc autem mora (vndecunque demum nata, vel fota fuerit) me-
tum *Blasæo* iniecit, ne quod ipse pro fidei Catholicæ in Angliæ Regno pro-
pagatione stabilierat, aliò cum die auerteretur. Belgarum Prouincia in eam am-
plitudinem creuerat vt à duobus facilius quàm ab vno regenda videretur: Itaq;
partitæ in duas, Flandrobels attributa sunt ea loca quæ Germano idiomate,
Gallo-Belgis quæ Gallico vterentur: Dubium esse poterat ad quos *VVatenæ*
pertinerent: Erant enim idiomatis Germani, sub imperio tamen Episcopi Au-
domarenfis, quæ Ciuitas in Artesiæ finibus sita sermonis est Gallici: Mortuo
igitur *Personio Blasæus* à *Claudio* primùm impetrauit, vt cuiuscunque tandem
potestati in Societate subesset, non traderentur alijs quàm Anglis Tyronibus
educandis: Idem à *Mutio* decretum est. Hac impetrata cautione, mitigata est
parte aliqua mentis ægritudo quam attulerat Religioso Antiqui eius rei dilatio
quam summo studio cupierat videre perfectam. Nam præter ea quæ à mensa
separauerat, suæ industriæ fructus aliquos offerre decreuerat, magnificentissimi
muncis ornamenta, vt libros, vt additamenta ædificiorum, non quæ laxando
animo suo ferirent (videbat enim id quieti Tyronum officere posse) sed quæ
eorundem initia solarentur; ac denique corpori suo condendo Sepulchrum,
quod nouis hospitibus gratissimum accidisset: Licet enim nomen titulique
Fundatoris perpetuò recularat, honorem illum antiquis Patronis deferens; iu-
cundissimum tamen fuisset ante oculos positum habere illius defuncti moni-
mentum, cuius uiuentis tam fuerat diuina caritas, tam illustris liberalitas. Incer-
tum de commoratione nostrorum cum mors occuparet, libros Episcopo lega-
uit; Corpus in summo Templo solenni ceremonia conditum est. Quando
vero Benefactori tam magno iam vita functo aliter parentare non datur præ-
terquam pium eius in hoc opus studium zelumque apud Deum & homines
commemorando, atque is zelus non aliunde certiùs peti possit quàm ex ipsi-
usmet ad varios scriptis literis, ex his aliquas recitare operæ pretium fuerit, eas
præsertim quæ post motam ab Oratore hæretico de Anglis difficultatem con-
scriptæ sunt. Sic igitur in primis Illustrissimum Nuncium Apostolicum allo-
quitur.

Illustrissime ac Reuerendissime Domine in
Christo

Christo colendissime.

Literas Sanctissimi Domini Nostri accepi quæ ut gaudium mihi non vulgare attulerunt, ita admirationem præterea non leuè iniecere, suam Sanctitatem inter tot grauissima laborantis Ecclesiæ negotia tamen de iuuanda per Societatis Patres Angliæ adeò serio cogitasse, atque ut hi operarij collocentur loco opportuniore, qui videlicet sit eorum vineæ propinquior, qualem credit sua Sanctitas esse Præposituram nostram Watenensem. Idem studium & ardorem video in Illustrissima ac Reuerendissima Dominatione Vestra Quæ sanè omnia Apostolicâ quandam mentis altitudine, & dominici gregis sollicitudinem immensam declarant, coniunctaq; cum ipsorum Operariorum alacritate non dubiam spem faciunt illi regno efficaciter succurrendi, & ut quo magis ibidem à Catholicæ fidei aduersarijs sititur sanguis, eo magis in messoribus, & Domino Messis zelus ebulliat. Magno Ecclesiæ solatio & huius Patriæ bono conuertetur illud regnum, quod ut per optimos hos Societatis Iesu operarios facilius fieri possit enixè contendit Sanctissimus, Illustrissima Vestra Caritate nostros conatus piè prouehere satagente.

At audire videor Societatis isthic Patres, nominatim Reuerendum Patrem Oliuerium credere incorporationem Præposituræ VVatenensis pro Residentia Angliæ faciliorem fore, si nomine Societatis in genere Serenissimo nostro Principi insinuetur, esseque modò non nihil cedendum tempori, ut deinde impetrata, & à sua Sanctitate confirmata, Reuerendissimi Patris Generalis auctoritate sensim & quietè ibidem collocentur Angli Patres alijs huius Patriæ Operarijs more Societatis permisti. Scribo Reuerendo Patri Balduino ut tantorum virorù iudicio ac prudentiâ fiat quod nostro finierit compendiosissimum. Optima enim sunt censenda consilia quæ assequuntur intentum. Ac sanè ut illorum optimorum Patrum singularem prudentiam plurimùm laudo, ita eorundem sollicitudine ac Religioso affectu valde in Domino recreor quod consilia suggerant rem tutò consequendi. Atque cum Legatus Angliæ isthic sit in gratiam hæreticorum suorum paulò sollicitior, magis forte placebit Serenissimo ita rem communi Societatis nomine tegi ac transigi, ut quasi nullo percipiente ad illam Angliæ Residentiam mollissimus fiat transitus. Quanto possum affectu supplico Illustrissimæ ac Reuerendissimæ Vestræ Caritati ut excellentem suam sapientiam hisce consilijs deesse nolit, quod tametsi scribat mihi sua Sanctitas seridè eidem commendasse vrget me tamen Amor Christi ut pro populo Dei iterum ad sanguinem pro Catholica fide ibidem agonizante hoc votum meum iterem, cum sciam hoc non ingratiè peti quod video tanto affectu offerri & concedi. Fuimus & nos hic olim in communi exilio hæresi dominante; quod tunc nobis offerri oprauimus, domesticis malis edocti offerimus modò vicinis nostris propensius. Huius porò consecutione negotij fateor post salutem meam nõ posse me accipere nunciū letiorem. Dominus noster Illustrissimam ac Reuerendissimam Caritatè Vestram magno Belgij nostri & Regni Angliæ bono diutissimè conseruet, cuius Sanctissimæ benedictioni me ac gregem hunc vniuersum humiliter commendo. Audo-

1605.

maro. Ex ædibus nostris Episcopalibus. 11. Cal. Apriles 1607.

I X. Patri verò Oliuero breuioribus his, sed non minori cum ardore rem commendat his verbis.

Admodum Reuerende & Amantissime in Christo Pater. Sperabam nos aperte proponere posse Serenissimæ suæ Celsitud. Incorporationem Præposituræ nostræ Watenensis pro Societate ad conuersionem Angliæ laborante, præsertim cum ipsemet Sanctissimus, itemque Reuerendissimus Pater Generalis ita alacriter & serio eam in rem incumbant: quia tamen Reuerenda Patre. Vestra credit quietius & facilius rem totam transigi posse sub titulo Societatis, libenter sequor prudentissimum eius consilium, vt ex adiunctis literis meis constat. Modò enim deinde cedat Patribus Societatis destinandis in Angliam, ad hibeatur quicunque prætextus. Afflictissimum Angliæ regnum commendo Reuerendæ Vestræ Pat. vt animam meam, licet sciam fuisse & esse commendatissimum. Quæso experiar in hac re me carum esse Patri meo Oliuero, quem Deus plures adhuc annos conseruet in hac vita, ad solatium omnium nostrum, & vt visitet & disponat hoc opus suum Watenense ad infinitam Angliæ Messem, sitque hoc primum Collegium Angliæ propè Angliam quasi erectum à Patre Oliuero, quod multa deinde Societatis Collegia in ipso Angliæ regno ædificanda excipient. Commendo me Sanctissimis Reuerendæ Vestræ Paternitatis Sacrificijs & orationibus. Audomaropoli ex ædibus nostris Episcopalibus, 27. Martij. 1607.

X. Ad Franciscum etiam Flerontinum Prouincialem eodem tempore, singulari quodam candore animi sensum suum explicat in hunc modum.

Admodum Reuerende in Christo Pater.

Si mihi compluribus ab hinc annis tantum lumen de Societate dignatus fuisset Deus infundere quantum hodie cogor ei acceptum ferre, nunquam existimo in alia quam in Societatis veste ambulassem. Quod dico non peræsus vocationis meæ, sed Societatis heroicos pro Ecclesia labores & post labores mercedem sæpe mecum ipse perpendens: Vnde fit vt toto affectu in eos ferar, & pro Christo laborantibus compatiar, ijs præsertim qui quasi pro antemurale stantes Aduersarijs etiam vsque ad sanguinem coguntur resistere. Hinc certè qui de Societate laborant in vinea Anglicana, quam ita depastus est inimicus, vt (quamdiu in Patria sua nequirint) prope patriam vineamque suam saltem degant, hætenus vt scit Reuerenda Paternitas Vestra vna adlaborauimus. Accedit propensissimus in id fauor suæ Sanctitatis, qui suis ad me literis excellenter declarat quantopere cupiat tam vtilis pro Anglia operarios opportuno loco constitui, ac nominatim in Præpositura nostra Watenensi. Idem suis literis testatur Reuerendissimus Pater Generalis, qui rem serio commendasse se scribit Reuerendo Patri Oliuero, vt cum Reuerendæ Vestræ Paternitati maturum tempus videbitur agat cum Serenissima sua Celsitudine: Speramusque facturum libenter, & cum ea propensione ac dexteritate quæ luauiter & efficaciter à Serenitate sua impetratura sit quod pro

pro tanto reip. Christianæ bono optatur. At quia significat hic mihi Reue- 1607.
 dus Pater Reçtor Seminarij magis probari Reuerendo Patri Oliuero vt taci-
 ta Angliæ mentione petatur in genere pro Societate ad arbitrium Reuerendi
 Patris Generalis, si iudicatis nos certius voto nostro pro A glia hac ratione
 potiri posse, totum committo vestræ sapientiæ, & caritati; quod dum pro-
 mouetis sciat Reuerenda Vestræ Paternitas nihil mihi gratius in hac vita præ-
 stari à quoquam posse. Cætera indicabit horum lator Pater Flaccus quem cu-
 pui Pater Reçtor mitteret ad Reuerendam Vestram Paternitatem & Bruxel-
 xellas vt communibus studijs consilijque peragatur quod communibus vo-
 tis intendimus; scribo ad Illustrissimū & Reuerendissimum Dominum Nun-
 cium Apostolicū cum quo Reuerenda Paternitas Vestræ collato consilio faci-
 le statuet qua potissimum via res confici possit ad suæ Sanctitatis & Reueren-
 dissimi Patris Generalis nostrumque omnium desiderium. Spero Reue-
 rendam Vestram Paternitatem hic ante profectionem suam Romanam co-
 ram alloqui, in quod tempus Deum rogo vt eam nostri in Sanctissimis
 Sacrificiis memorem conseruet. Audomaro ex ædibus nostris Episcopali-
 libus 11. Calen. Aprilis. 1607.

X I. Denique Patri Guilielmo Balduino Bruxellis per id tempus agenti
 rem commendat his verbis. Reuerende in Christo Pater.

Magno gaudio repletus fui audiens Reuerendum Patrem Oliuero gra-
 uissimo morbo ex parte liberatum: seruauit nobis Deus Venerabilem senem
 vt sicut in vita præstitit præclara, ita ante mortem vnum adhuc dignum eius
 ætate ac insigni prudentia tanquam vltimum operum eius monumentum ex-
 istat apud posteros. Peculiari omnino prouidentia Dei eum nobis seruatum
 existimo vel eo maximè sine vt regnum Angliæ opera Patrum Societatis
 sensim recuperetur, pro quorum operariorum domicilio ac Residentia cum
 sua Sanctitas multum sollicita sit vt habeatur locus Angliæ paulò propinquior
 coniecti denuò sunt oculi in Præposituram Watenensem. Respondi, in me-
 moram nullam fore paratumque fuisse illam reddere ante biennium, nisi pace
 Anglicana recenter tum coalescente Serenissimus Noster Princeps censuisset
 nonnihil cedendum tempori. Atqui cum Sanctissimus Dominus Noster, vt
 suis ad me literis 14. Calend. Martij datis scribit, omni studio ac diligentia cu-
 pias hanc rem ad exitum perducere, commendaueritque eandem Illustrissimo
 ac Reuerendissimo Archiepiscopo Damalceno Nuncio suo Apostolico, &
 Reuerendissimo Patri Generali idem suis ad me literis efficacissimè scribat,
 confusus de pristina Reuerendi Patris Oliverij in nos beneuolentia, quanto
 possum affectu eundem rogo vt negotium hoc apud pijsimum nostrū Prin-
 cipem quæ pollet sapientiâ & gratiâ absoluat, sciatque nihil mihi in hac vita
 post salutem meam gratius iucundiusque esse facturum. Testabor id coram
 quando Venerabilem illum senem hic licebit excipere & amplecti. Nulla e-
 nim est via regnum illud ad Ecclesiam Catholicam reducendi, nisi per Socie-
 tatis Patres, quorum cruditio & vitæ Sanctimonia tanto hæctenus ibidem
 fructu

1605. fructu laborat. Si porro iudicabit Reuerendus Pater Oliuerius gratus Serenissimo Principi fore si eo solo conficio id esse pro Anglia, res cæteris ita tegatur, vt locus ille absolutè donetur titulo Societatis ad dispositionem Reuerendissimi Patris Generalis (cuius deinde mandato Patres Angli ibidem degant) iudicabit ipse cum Reuerendo P. Prouinci: Aut etiam si neque Principi putabunt iam mentionem Angliæ faciendam, totum relinquo maturo vestro iudicio; modò potiamur sine, id est, modò seruiat Conuersioni Angliæ prætextatur quicumq; titulus. Cognoscere tamen debet sua Sanctitas & Reuerendissimus Pater Generalis quare adhibeatur hic prætextus, nè me credant mentem mutasse. Prosequimini rem sapienter, & Deus sit vobiscum qui nos & vos omnes post tam longa desideria faciat compotes voti. Peculiariter explicabit mentem nostram bonus Pater Flaccus quem rogavi à Reuerendo P. Rectore ad vos mitti tanquam viuum desiderij nostri interpretem; sic omnia solidius transigentur ad maiorem Dei gloriam, qui Reuerentiam Vestram diu conseruet in orationibus & sacrificijs nostri memorem. Audomaro ex ædibus nostris Episcopalis. 11. Cal. Aprilis 1607.

XII. Haud dissimili caractere conscriptæ sunt anteriores ad Claudium Generalem; & posteriores ad ipsum summum Pontificem Paulum Quintum. Illæ sic habent:

Reuerendissimo in Christo Patri Claudio Aquaiua Societatis *Iesu* Præposito Generali; Domino suo Colendissimo.

Biennium est nos seriò de auxilio Angliæ offerendo cogitasse, cuius necessitas cum exinde aucta sit in immensum, tantundem creuit desiderium nostrum afflictissimo Regno, communi caritate urgente, auxiliandi. Quæ Prouincia cum viros postulet gnaros linguæ, solidè pios, qui inter impios securè versentur, laboriosos pro messis magnitudine, vno corpore ac capite deuinctos vt sint in doctrina cæterisque vniformes, fortes item & constantes qui cruciatus ac mortem, si necesse sit, præmij loco accipiant, quales nimirum Societas *Iesu* operarios nutrit; Societate præcipuè in hoc Apostolico opere vtendum esse video, quæ magno hæctenus fructu ibidem vixit. Sed vnum pridem vehementer doleo & multi magni viri mecum, vix vllam esse Prouinciam in qua Societas non habeat domicilium; in sola Anglia, vbi tot nostro sæculo Martyres vt nusquam plures, nullum esse vbi pluribus sub vno tecto viuere liceat. Quæ me cura magis constrinxit vt si possem, de loco quopiam Angliæ vicino prouiderem. Commodum tum occurrit Præpositura VVatensis vnico ab hac vrbe milliari, quem locum retrò ab hinc biennio magno Angliæ bono possideret Societas, nisi quidam Serenissimo Principi nostro feruenter in id iucumbenti frigidam suffudissent, pretextu iucundæ pacis, nè quid tum, scilicet, Angliæ Regem offenderet. Tulimus. Sublatis modò impedimentis nihil reliquum est nisi vt cum Apostolica benedictione nutus Principis concurrat, qui vbi id suæ Sanctitati gratum fore cognouerit gaudebit glandem seuisse vnde tanta deinde arbor exstat, & Sanctissimo operi

operi auspiciam dedisse. Scio Reuerendissimæ Paternitati Vestræ rem cordi fore pro luo in nobile illud regnum affectu, apud Sanctissimum, qui diuinitus Ecclesiæ ac nominatim Angliæ videtur obligasse, cuius singularis sapientia & heroïca magnanimitas summa omnia sperare iubet. Reuerendus P. Flefontinus quem Belgio Prouincialem dedit Paternitas Vestra Reuerendissima, vir rarus, seu prudentiam seu pietatem spectem, corde latissimo fauet. Si in idem literis isthinc efficacibus animetur Reuerendus P. Oliuerius, sermone & opere potens apud Principem, & qui ab hinc biennio totus in hoc fuit vestris tum animatus, induetur virtute ab alto. Ita in his scribis sum quod rem hanc videam esse tanti momenti vt nulla via compendiosius reuocetur ad fidem Angliæ; vt proinde minus mirer bonis nostris votis dæmonem antea restitisse. Neq; verò vllum fuit hucvq; tēpus perficiendæ rei opportunius, quam nunc, vt ex diluuiio illo Anglicano velut eiectis naufragis piè subijciamus tabulam, & quos hæreticorum zelus proscribit, excipiamus conseruos nostros hæc Residencia Watenens: cum enim alijs malè agere licet, Nobis benè agere, idq; in fundo nostro licet, nec id morari, nedum prohibere vlli possunt. Situm ac prouentus loci Reuerendissima Vestra Paternitas perspicuè ex Reuerendo P. Personio Rectore cognoscat; quem Patrem in viuis à Deo seruatum credo: Est enim magnus vir pro Angliæ, & quàm hostibus fidei ob doctissimos libros & prudentissima consilia metuendus, tam bonis ob eadem suspiciendus. Commigrarunt huc ad nostram dioccesim (vt hoc addam) familiæ aliquot Anglicanæ quarum pietas fulget in exemplum toti vrbi; vt & Collegium hic Anglicanum, virtutis, ingeniorum, nobilitatis, eruditionis famâ adeo celebre, vt ex varijs vrbibus ad multa milliaria viri clari huc diuertant; eamq; familiam tanto numero & tanta pace viuentem omnes admiramur & diligimus plurimum. Longior fui, sed longius prouexit amor communis boni. Admodum Reuerendum P^m. Duras Assistentem pijs nostris desiderijs (quibus sanè post salutem meam nihil est carius) fauaturum certò scio, quem cum vestra Paternitate Reuerendissima Deus diu conseruet, Pater Reuerendissime & in Christo colendissime. Audomaropoli. Prid. id. Decembris 1606.

XIII. Posteriores verò eiusdem literæ ad Paulum Quintum Pontificem destinatę sunt huiusmodi.

Sanctissimo & Beatissimo Patri Domino nostro
Paulo Quinto Pontifici Maximo.

Ingentes Regni Angliæ necessitates quæ identidè ad Nos velut è vicino litore cum planctu perferuntur magnam nobis pridem commiserationem commouerunt. Ac tametsi indies gliscit persecutio, edictisque ac iuramentis conetur inimicus filiorum Ecclesiæ vel animas tollere vel facultates, non tamen genuinos hos Ecclesiæ filios ista deijciunt: Stant alacres & erecti, quamdiu sunt qui eos in hoc agone fulciat, quorum defectu aut paucitate infiniti, pro dolor, in æterno iacent. Proinde reductionis tota spes in Operarijs. Quos inter cum emineant

1605.

mineant Patres Societatis *Iesu* pro veritate & fratrum salute ad sudorem sanguinemque agonizantes, & in ipso Angliæ regno domicilium habere nequeant, priuatis tantum ædium recessibus, vel publicis Carceribus pro Catholica Religione contenti, quæritur optimis Operarijs iam pridem extra quidem sed propè Angliam aliquod domiciliũ. Quod cum in Episcopatu meo diuinitus se offerat loco tam opportuno vt sereno die eminus intueri liceat Angliam, multum sudauimus vt beneplacito Serenissimi nostri Principis Societati cederet: verum res peruinci non potuit, donec diuino instinctu Vestra Sanctitas, tametsi tot laborantis Ecclesiæ curis impedita, literis ad Illusterrimum suum Nuncium ac ad me datis eam nobis portam aperuit qua optimus noster Princeps se ad diuinum hoc Sanctitatis Vestræ desiderium pijsimè inclinans, placidissime inductus est. Reliquum iam est vt hanc Watenensis Præposituræ incorporationem pro Patribus Societatis *Iesu* in Anglia laborantibus ac deinceps laboraturis laudare ac confirmare dignetur Vestra Sanctitas, vt primum Societatis *Iesu* pro Anglia Domicilium, seu Nouitiatum, multos (quales hic in Seminario Anglicano sunt non pauci, Iuvenes pietate, ingenio, ac genere sanè illustres) Tyrones in eam vineam nutriat, ac veteranos longis laboribus vel ætate exhaustos restauret. Ad quod omni ope concursurum confido Reuerendissimum Patrem Generalem, qui Angliæ hæctenus mirifice fauit, & Prouinciæ huic Belgicæ Reuerendum Patrem Flerontinum virum præstantem opportunè Prouincialem dedit, vt proinde sperem hac vnanimi Patrum Societatis operâ nobile hoc regnum Ecclesiæ Catholicæ postliminò magno omnium applausu reddendum: Quam ad rem incredibiliter conferunt libri Reuerendi Patris Personij qui in regnum secreto inferuntur, pietate, eruditione, prudentia, vt à magnis viris accipio, referti. Christus Dominus Vestram Sanctitatem Ecclesiæ suæ militanti diutissimè conseruet, ac mihi & gregi huic benedicat anima tua Pater Beatissime quos ad vltimum vitæ Spiritum iuueniet obsequentissimos. Audomaropoli. Ex ædibus nostris Episcopalibus, ipse Cinerum. 1608.

Sanctitatis Tuæ Humillimus & obedientissimus seruus & Filius Fr. Iacobus Episcopus Audomarensis.

XIV. Obtento deinde consensu Serenissimi Alberti Principis, transactoque negotio pro voto suo, pientissimus Episcopus his ad Personium datis explicat quantam inde voluptatem animi caperet, quantumque speraret fructum non soli Angliæ sed Ecclesiæ vniuersæ prouenturum. "Quòd plures iam annos (inquit) molior, & tot sudoribus peruinci debuit, audenti Dei bonitate, & pijsimorum nostrorum Principum assensu consecuti sumus. Itaque interueniente Sanctissimi Domini Nostri Papæ auctoritate & approbatione, Præposituram Watenensem cum Ecclesiâ, ædificijs, urbano & suburbano, monte toto Watenensi, titulisque omnibus ac dote trium millium florenorum annuorum in fundis, pascuis, redditibus, syluis &c. constitutâ, sterno ad pedes Reuerendissimi Patris Generalis, offeroque vniuersa irre-

uoca-

uocabiliter Sanctissimæ Societati Vestræ, idque in bonum afflictissimæ Angliæ, & solatium vicinorum, (vt in eos quoque per tres vel quatuor Patres Belgas pro vestro arbitrio, vestra quoque deriuetur utilitas) cum ita hæc omnia vertantur in vsus incomparabiliter sanctiores quam in alios quoscunque. Item meipsum quoque supererogo ac superimpendo, vt vestis aut Prælatura me à Societate non distinguat, sed flagrans in eam affectus me cum eam viuum mortuumque arctissime coniungat, vt quantum possum Societati in tam luculenta Angliæ messe laboranti vnâ cooperer, & Dei ac Reuerendissimi Patris Generalis beneficio veniam in partem Societatis Sanctorum. Paucis exposui animum meum, cætera prolixè, occasione oblata, re ipsa ostensurus. Transigite iam isthic reliqua meliore quo potestis modo. Scio enim Sanctissimum Dominum Nostrum tametsi vniuersalem orbis Christiani Patrem, Angliæ tamen vt magis afflictæ compati ac mederi prius velle; quem cum submississimo pedum osculo suspicio in hac querela temporum velut Paulum in Ecclesia rediuuium. Dominus noster Reuerendam vestram Paternitatem diuissime nobis seruet incolumen. Audom. Ex ædibus nostris Episcopalibus. Ipso Cinerum. 1608.

XV. Cum igitur vir munificentissimus non sua solum, sed se totum, (quanquam in veste Sancti Francisci cuius regulam professus ad sacras infulas euectus est) Societati consecrarit, visum est Claudio Generali, pro ea animi grati quam debebat significatione, Societatis illi vicissim bona spiritualia elargiri, & meritorum communicatione quasi incorporare, nè extraneus esset, qui tanto ardore cupierat, (si id dedisset Deus) esse domesticus. Id quod Romæ significauit his literis.

Reuerendissime Domine.

Et Literæ quas vltimo dedit ad Nos Dominatio vestra Reuerendissima & præsentia Patris Flerontini Prouincialis, amplissimum testimonium fuerunt Nobis veteris beneuolentiæ qua prosequi pergit nostros Patres & imprimis eos qui ex afflictæ Anglicarum rerum fortuna isthuc se conferunt. Dominus Deus, qui bonorum omnium Auctor est, hanc benignitatem conseruare dignetur, & suo tempore cumulatam mercedem in Cælo retribuatur. Nos nè parum grati esse videamur, & ad obsequia parati erimus, & patentes interim mitimus communicationis bonorum operum nostræ Societatis, quæ insignibus Dominationis vestræ Reuerendissimæ promeritis iure debebantur. Eos reddet idem Pater Prouincialis, & supplebit defectum literarum. Exponet etiam quæ circa negotium Watenense, (de quo Dominatio vestra Reuerendissima scripsit vltimo ad Nos) occurrunt; quare ad eam relationem me refero: & multos annos veramque felicitatem Dominationi vestræ Reuerendissimæ precor à Domino Deo. Romæ. 24. Aprilis 1608.

Reuerendissimæ Dominationis vestræ inutilis in Christo seruus.

Claudius Aquaiina.

Neque dubium cuiquam esse potest quin iunctis animis Sancti *Franciscus* & *Ignatius* tam amantem vtriusque hospitem ex hoc sæculo abeuntem comple-

1606.

xi, promissam beneficis mercedem à misericordissimo Deo amplissimam illi impetrarint. Hæc extra Angliæ fines ad Angliæ salutem parabantur; videamus porro quantum his ipsa eguerit adiumentis.

Persecu-
tionis ori-
go sub Ia-
cobo Rege

XV L. Iacobus Rex Scotiæ in Amplissimum Angliæ regnum ingrediens, omnium animis conciliandis ingentia cunctis fecerat promissa, Catholicis in primis, quos & domi nobilitas, & foris apud Principes viros afflictio reddebat spectabiles: His Legum acerbitatem mitigandam, vltimque Religionis liberiolem, vel apertè sponderat, vel non rectè ostenderat, ab animo suo alienam esse commonstrando omnem illam Elizabethæ regiminis immanitatem. Spem auxerat Matris Religio, à qua licet à puero deflexisset, iniquitate temporum magis quàm iudicio deuiasse credebatur: Neque tam occultè irreperere potuit in urbem orbis Dominam Nuntius à Rege latenter missus cum literis ad Pontificem & Aldobrandinum Cardinalem & alios, quin veniret ad aures, & idipsum qualecunque indicium expectationem sustineret moderationis, donec totius Insulæ vicinorumque Principum communi applausu à metu solutus, libertiores aures antiquis Elizabethæ ministris adhibere decerneret, qui si Catholici non penitus opprimerentur nimum semper indulgeri arbitrati sunt; & nunc fortasse minus indulgendum censuerunt quod rigidis Calvinistis (quos pluribus annis Iacobus in Scotia senserat importunos) non omnia indulgerentur. Initi igitur regni anno primo nondum euoluto in conuocatis comitijs ad decimum nonum Martij rogatum est vt non in Sacerdotes tantum & Iesuitas, sed & in omnes Catholicos Legibus omnibus ageretur quas tulerat Elizabetha. Ad quæ reuocandum videtur Edictum illud quod decimo quarto Augusti prodijt Oxonij in hanc sententiam.

Edictum
Regum
in Sacer-
dotes.

XVI. Cùm dominorum spiritualium ac temporalium, simulque populi in Parlamento frequentis libello supplici intellexerit nuper sua excellentissima Majestas, quantum in dies intra Regni fines augeatur Papistarum numerus, quantumque ex eo periculi consequi possit, cumque ex ea ipsa significatione perspexerit in Parlamento, tanquam in imagine Regni totius, verum ac sincerum zelum atque affectum erga veram Dei Religionem, (quâ vnâ probe nouit suorum conscientias ad fidelitatem atque obsequium trahi) cupit vicissim fidelibus subditis specimen aliquod exhibere voluntatis suæ animique paratissimi ad eandem Religionem tuendam quæ lege & professione huius regni longinquâ stabilita est, atque ad contraria omnia quauis occasione orta supprimenda. Quamobrem intelligens sua Majestas filios tam nobilium virorum quàm aliorum suorum subditorum fuisse sæpe transmisos ad Seminaria transmarina, aliaque Pontificiæ Religionis domos, vbi contra leges hic stabilitas educantur, præcipit ac seuerè mandat vt omnes prædicti filij ante proxima Christi natalitia redeant in Patrium solum seque legibus suæ Majestatis submittant, parati se conformare ad eam obedientiam atque officij rationem quæ probos subditos decet.

Insuper

Insuper vt parentescorum, Tutores, Rectores, alijque qui in iisdem mittendis extra Regnum aut alendis deliquerunt aut delinquant, curent confestim eosdem domum reuocari, sub pœna extremæ seueritatis quam Leges decernunt. Præcipit præterea ac seuerè mandat sua Majestas sub simili pœna, vt nullus Episcopus, Sacerdos, aut qui ordines susceperit, suscepturus sit per auctoritatem aliquam vel potestatem à sede Romana deriuatam (siue indigenæ & subditi sint siue externi atque alienigenæ) præsumat ordines aliquos Ecclesiasticos conferre, aut functionem aliquam Ecclesiasticam exercere, iurisdictionem uel aliam quamcumq; erga vel in subditos suos naturales intra hoc Regnum alijue in locis suæ Majestatis subiectis. Præcipit etiam atque expressè mandat vniuersis ac singulis Iudicibus, Irenarchis, cæterisque ad quos id pertinet officialibus, vt leges omnes atque decreta quæ modo vigent executioni mandentur contra Iesuitas, Sacerdotes, aliosque quoscunque qui cum suæ Majestatis subditi sint, ordines susceperunt per auctoritatem à Romana Sede deriuatam, si qui eorum ab ultimo die Septembris proximè aduenientis intra suæ Majestatis ditionem inueniantur. Quem diem sua Majestas decernit atque præfinit tanquam vltimum tempus profectiois ex Regno & reliqua ditione sua, ita vt nunquam reuertantur, sub pœna grauissima Legum omnium quæ contra huiusmodi delinquentes sancitæ sunt & vigent. Mandat præterea vniuersis Præsilibus, Irenarchis & præfectis portuum, ad quos traiectionis causâ se conferent præfati Sacerdotes, vt eos sine molestia è Regno discedere patiantur. Si verò aliqui eorum alijue eiusdem generis post statutum diem intra Majestatis suæ ditiones reperiantur, tum demum Iustitiæ rigor legumque omnis seueritas in eosdem exerceatur. Monentur etiam suæ Majestatis omnes subditi, ne post vltimum diem Septembris proximè sequentis, vllum ex prædictis Iesuitis, Seminaristis, atque Pontificijs Sacerdotibus domo aut hospicio recipiant, celet aut foueant, sub pœna quam ipso facto per leges incurrunt. Est autem hæc Majestatis suæ certa voluntas, vt ab vltimo Septembris proximè aduentantis diligens etiam inquisitio fiat, ad eos comprehendendos qui in prædictorum aliquo deliquerint, quò contra eos iure legeque procedatur.

Datum in Curia nostra apud Woodstokium. Decimo quarto Augusti: Primo anno Regni. Impressumque Oxonij.

XVII. Hæc Iacobus Rex Comitiorum mentem secutus; at antequam Comiticia vocarentur reperio eodem Regni anno primo edictum aliud prodissè Londini ad Sacerdotes exterminandos, occasione captata ab tumultuantium Puritanorum propositionibus; quibus componendis cum Rex in Conuentu Doctorum hominum indicto, suam operam auctoritatemque interposuisset; nè illi agrè ferrent se peti, Catholicos immunes esse, præfatus maius periculum ab ijs impendere qui & Puritanis & Protestantibus æqualiter aduersarentur (Sacerdotibus, videlicet, & Iesuitis) qui spe nouandarum in Religione rerum, maiori quam hætenus licentiâ sua exercebant ministeria,

Aliud edictum in Sacerdotes. Vide Historiam Magnæ Britaniæ auctore. Arthuro VVilsono, pag. 9.

1606. Profitetur, primū se neq; cogitasse vnquā, neq; causā vllam dedisse cur quisquā existimaret lux mentis esse quid nouum de Religione cōstituere. Tum Cōsciētiam, prudentiamq; docere medijs omnibus licitis vtendum sibi esse ad præseruandos subditos suos ab opinionibus ipsorum metus saluti & paci Reipublicæ perniciosis: Id quod nullo meliori modo effici potest quā si arceantur Regno Sacerdotes, huiusmodi auctores opinionum propagatoresq;. Quare suę voluntatis esse vt intelligant migrandū è Regno esse ante diē Martij decimū nonum, neq; postea redeundum, sub pænis per leges hæctenus latas instigendis." Quod quanquam videri possit Seueritatis quidpiam habere, qui tamen (inquit) æqua lance perpenderit causas cur hæc prouidentia vtendum nobis fuit, faciliè concedet iustum æquumq; id fuisse. Quis enim est quem lateat ante mentes non ita multos quo in discrimine verlati fuerimus ab huiusmodi hominibus? Quod cū Principes apud se expenderint, persuasum habemus illos intellecturos hanc rerum conuersionem ortam esse non ex inclinationis nostræ voluntatis mutatione aliqua, sed ex sollicitudine debita curaq; præuertendi periculum quod alia ratione effugere non possumus; quādoquidem in ipsa ordinum susceptione tam absolutè se subdant peregrinæ auctoritati, vt Reges & Principes quasi precariò suis subditis videantur præesse, cū in ea quam agnoscunt potestate sit pro arbitrio dispensare in quocunq; fidelitatis aut amoris vinculo quo Rex populusq; constringitur. Inter quos Principes agnoscimus Episcopum Romanum qui nunc sedet multis nos officijs deuinxisse, quæ reddere (tanquam Romanæ vrbis Episcopo, & Principi seculari) nullo vnquam tempore grauabimur. Considerantibus tamen nobis consuetudinem prætentionemq; illius Sedis, non est cur existimemus Principes nostræ Religionis & Professionis diuturnam posse expectare securitatē, nisi inter ceteros Principes cōueniret de modo ipsas fibras periculorū ex dissidio Religionū emergentium euellendi, & statuendi quod nullus ordo vel Gradus potestatem habeat disponendi de Regnis & Imperijs huius mundi, aut dispensandi circa obedientiam subditorum erga supremos dominos. Ad quam conuentionem nullus nobis paratior promptiorū futurus est; tum propter naturalem animi nostri propensionem ad pacem colendam cum omnibus orbis Christiani Principibus; Tum quia vnitas in Religione plurimum conduceret ad Principes Christianos aduersus communem inimicum corroborandos. Datum in Palatio nostro West-Monasteriensi, vigesimo secundo Februarij: Anno primo Regni.

Charholici
spe deiecti

XVII. His Edictis, & reiecto Catholicorum supplice libello, quo humillimè precati fuerant modum poni Legibus ad eorum afflictationem perniciemq; latis, concidit in plerisque spes moderatioris Imperij; eā præsertim de causa quod fidem in Rege requirebant, qui nunc, contra quā non ita pridē ostenderat, disertè affirmaret procul ab omni semper cogitatione fuisse de Religione nouum aliquid vt statueret. Et quanquam Edictis Sacerdotes præcipuè peterentur, eādē tamen operâ occultè omnibus indicebatur

tur

tur afflictio, cum nemini domi suæ lecyro esse liceret à persecutione primùm & molestia, tum ab seuiore de læta Majestatis crimine accusatione & supplicio si Sacerdos (quo cum Religione carere non poterant) domi caperetur. Præterquam quod quartum Caput legum in primis comitiis rogatarum ad omnes leges in Catholicos dictas se extendebat, quibus omnibus vim nouam Rex sua assensione addiderat. Tum etiam, ab eo qui Catholicos expertus sibi Matricæ fidissimos, Puritanos verò tot annis infensissimos quot in Scotia regnarat, nunc nullâ experientia definierat Sacerdotibus Catholicis plus sibi metuendum esse quàm ab rigidis Calvinistis, quid porro sperandum expectandumue quàm ut eo odio Catholicos insectaretur quod odiû in Scotia demeruerant Puritani? Nâ quod in Edicto ait de discrimine in quo ab huiusmodi hominibus verlatas ante non multos menses fuerat, incertum est; Et si enim Watsonus & Clericus Sacerdotes inter coniuratos recensiti sint, & merito fortasse plexi, quid tamen de tota illa conspiratione censendum sit, neque ipsi Acatholici explicare possunt." Hæc coniuratio (inquit Wilsonus in historia illorum temporum) eam induit faciem quam nemo intellegeret, nemo intellegeret quid rei esset. Turbatas fuisse aquas certum est; sed in ea Protestantium cum Catholicis commixtione peruideri vix quidquam potuit. Greyus, Cobhamus, Rawleyus, Protestantes, ut quid, obsecro de Religione contenderent? Quanquam Marcamo, Baynamo, & Sacerdotibus potuerit de illa esse sollicitudo. In hac nube dum lunouem expectant, pariunt sine capite, & sine pedibus monstrum, cuius altera pars victura erat, altera moritura.) Nimirum, Sacerdotes duo ultimo supplicio luerunt temeritatem: Marcamus, & Baynamus etiam si Catholicis exilio expiarunt inconsiderantiam; & ex Protestantibus alij nece, alij fortunarum iactura mulctati sunt. Ita placuit nouo Regi exortam importunè caliginem discutere; quam vndeunque demum res turbata fuerint, id actum est à Magistratu, non ut res nuda sed exaggerata transmitteretur in vulgus, quò innocentissimis aspergeretur suspicio quoties in Rempubicam emolumentum quidpiam deriuari posset. Id quod cautioni Catholicis esse debuisset ne quid attentarent; *Sed quis in domitos primùm tum longinqua vexatione exulceratos animos in officio semper contineat.*

XIX. Comitia prima rogant à Legibus ab Elizabetha in Catholicos latis ut nusquam discederetur: Quod & Iacobus ratum habuit; In Camera etiam (quam stellatam vocant) Anno 1604. post longam de Catholicis habitam coram Rege disputationem, decretum fuerat pecuniarias Legum multas continuandas esse, prodierantque literæ ut ad decretum vsus accederet. Ac præter ea quæ superius sunt posita à Rege Edicta in Sacerdotes, pullosque plures in exilium, Pseudo-Archiepiscopus cum à Londinensi sede ad Cantuaticam transferretur, rogatus ut Catholicis vellet non esse grauis, sed quem posset fauorem asserre, responderat, Tempore quidem Elizabethæ dissimulandum magis fuisse, quando post eius obitum cuncta videbatur futura incerta, &

Proditio,
dicta Raw
ley.
De ea vi-
de Wilsono-
num p. 5.

Tum exa-
cerbari
conspirant

1606.

potuisset Catholicus aliquis in Thronū irrepsisse qui Protestantibus negotium
 facillisset; Nunc verò nullo fundamēto sperari fauorē aut gratiā, coronā in legi-
 timū successorē impositā, cui & legitimi hærēdes non desissent Et nouus Pseudo
 Londinensis in concione coram Rege palam pronuntiauerat extirpandum haud
 dubiè Regiū genus nisi Papistæ radicitus euellerentur Qua in re etiam uideri potuit
 contrariè prophetasse; His tamen quasi facibus accensū nobili genere & Eque-
 stri loco nati Catholici aliqui, patientiæ armis depositis (quibus Christianum
 est in afflictione decernere) specie pietatis ad vindictam conuersi, immane faci-
 cinus & impium, & à quo cōmemorando oratio ipsa abhorret, meditati sunt.
 Sunt in Westmonasterienſi Palatio Aulae ingentes duæ contiguæ, plus sexcen-
 tis hominibus capiendis aptæ; Huc Rex, huc optimates, huc frequens populus
 ad comitia conuenit: sub his ædibus in conductam caueam immensam vim
 pulueris nitrati congestam condunt, & multo ligno opertam nè in aspectum
 ueniat occulunt. Paratumque habebant hominem cum fomite, quo admi-
 nistro eâ horâ quâ frequentissimo Senatu in secundis comitijs coisisset ordines,
 Regem cum optimatibus, & parte magna populi, disiecta immani fragore tam
 magna mole ædificiorum opprimerent, dilcerperent, præfocarent, & Reg-
 num vniuersum consternatione defixum, suorum amissione mæstum,
 Principe consilioque exutum, ad impolitam ingenij sui formam reuocarent,
 flagitio haud dubiè temerario & crudeli; Ad quod vsquequaq; aggrediendū
 ipsimet non erat animi satis, cum cogitarent innoxios plurimos cum nocen-
 tibus perituros, & amicorum hominum salutem & vitam cum ijs quos hosti-
 um loco habebant, non in discrimen modò, sed in exitium præcipitari; id quod
 detegendæ conspirationi occasio fuit: Vnus enim quispiam è coniuratis ami-
 cum per literas monuit, si vitam amaret suam, nè interesset senatui: Quæ literæ
 cum ad Regem peruenissent, dilatis in alium diem comitijs patuere quas pe-
 nitus abstrulas arbitrabantur insidiæ. Deprehensâ coniuratione, ij qui consen-
 serant dispersi sunt, alij latebras, alij pugnam meditati; in quâ cum aliqui ceci-
 didissent, cæteri capti inconsulti facinoris penas iudicio perfoluerunt. Fuitque
 non leuis suspicio non neminem inter optimates longe ante diem de conspi-
 ratione resciuisse, & artificiosè simulasse ignorantiam quò plures inuolue-
 rentur: Quo artificio & Societatis *Iesu* Religiosos aliquot Patres insimulare
 conatus est, quasi eiudem flagitij auctores aut nequiter conscios; *Henricum*
Garnettum, Odoardum Oldcornum, Oswaldum Tesmundum, Ioannem Ge-
rardi; de quibus singulis consequenti narratione dicendum erit.
 X X. *Henricus Garnettus* Notinghamiæ, vel vt alij scribunt, Hennariæ in
 vicino Derbiensī Comitatu, honesto loco, anno quinquagesimo quinto supra
 sesquimillesimum natus, adolescens in Italiā cum *Aegidio Gallopo* profe-
 ctus, Romæque in Societatem nominis *Iesu* vndecimo Septembris anni sep-
 tuagesimi quinti cooptatus, Magistro *Fabio de Fabijs*, viro non magis vetusti
 sanguinis claritate quam Religiosa seueritate nobili, vitæ Religiosæ Tyrocini-
 um posuit: Tum ad humanarum diuinarumque literarum conuersus studia,
Christo.

Percalum-
 niam notā-
 tur ex no-
 stris aliqui
 tanquam
 conspiratio-
 nis nequi-
 ter conscij.

Henricus
 Garnettus,
 qualis vir.

phoro *Clauio*, *Francisco Suario*, *Benedicto Pereirio*, *Roberto Bellarmino*, aliisque viris præstantibus præceptoribus vsus, eam doctrinam breuiter contectus est, vt in Romano nostro Collegio Hebraicas primùm literas, tum quaestiones Metaphysicas publicè explicarit. Mathematicis etiam Scholis præfectus est, in quibus diutius eum repentinus *Clauij* morbus detinuit quàm incensa eius in Patriæ salutem studia postularent. Ad Anglicanam enim vineam quando summis suis precibus anno octogesimo quarto designatus perfectionem adornabat, *Clauius* difficillimo correptus morbo, penè desperatam salute animam ægens, eum sibi lucescerem à summo Societatis nostræ moderatore depoposcit; neque viro optimo, deque Ecclesiæ optimè merito mos geri non potuit. Sed biennio post eum recreatus à morbo *Clauius* sibi scholisque redditus esset, impetrata discedendi facultate, mense Iulio anni octogesimali sexti vnâ cum *Roberto Southwelo* in Angliam appulit. Ibi eum biennium circiter in procuranda priuatis operis proximorum salute posuisset, ei *Missioni* (per occasionem captiuitatis *Guilielmi Westoni*,) Præfectus, & strenui operarij, & egregij moderatoris partes ita cumulatè obiit, vt coleretur à familiaribus, amaretur ab exteris, omnibus esset admirationi. Erat enim in eo viro ingenium perspicax, acie solidumque iudicium, rerum plurimarum cognitio, præsens consilium, solertia singularis: Accesserat etiam prudentiæ magister vsus, quæque eum his rarò coniungitur, morum simplicitas & candor animi minimè suspicacis: Ad hæc incredibilis moderatio, lenitas etiam supra naturam; expertem perturbationum diceres; Morum mira facilitas, & demissione animi conditâ seueritas; In ore vultuque verecunda iucunditas, quam neque remitteret familiaritas, neque grauitas asperaret. Quæ illi ignorantum æque notorumque amorem ac venerationem conciliabant; vt nè in proditoria quidem actione ab aduersarijs instituta, laudibus eius abstinere potuerint; Neque enim magna modò auctoritate ac merito inter Catholicos habitum fatentur, sed ipsi etiam à Deo, & meliøre natura dotibus ornatum multis vocant; virum item grauissimum atque literatissimum, genere clarum, non infimis dotibus excultum, arte eruditum, linguarum vsu peritum.) Quin etiam *Northamptonus Garnettum* alloquens, "Itæ dotes tuæ, inquit, præstantiores, si in natura seorsim sua expendantur, misericordiam potius commouerent, quàm humanitatem exacerbarent; Quorum enim quemque non ad placabilem quandam animi facilitatem propensum redderet tanti viri interitus: Si vultum intueamini, si gestum, lumina cum moderatione & solido iudicio?) Et mox: "Tui affectus admodum sedati, & ad obsequium præstandum exquisitè compositi, consilia integra, & quodam innocentæ nitore conuicta, &c.) Atque vt ad nostros reuertamur, obseruauit *Personius*, quod annorum duodeuiginti curriculo quo illâ rexit Missionem in summa temporum varietate ac difficultate, nemo vnus è nostris, nemo minus beneuolorum eo tempore in Societatem Sacerdotum, in personam *Garnetti* quidquam asperius aut dixit vnquam aut scripsit Romam; quod & prudentiæ singularis, &

1606. vitæ intermeratę firmissimum est argumentum. Hic tantus ac talis vir, quem *Bellarminus* olim auditorem suum, non dubitat omni doctrinæ genere & vitæ Sanctitate incomparabilem appellare, cum tot annos Anglicanâ Christi vineam tantis laboribus, vigilijs, periculisque excoluisset, in acerbissimum Ecclesiæ hostium manus delapsus, in crimen Majestatis per summam inuidiam ac malevolentiam vocatus, iniquissimo iudicio oppressus, publicè Londini sententiam sustinuit, die tertio Maij, Anni sexcentissimi Sexti. Res hac ratione gesta est.

Vnde orta
calumnia
in Societa-
tate.

XXI. Puluerariæ coniurationis Machinatores plerique in secretiori iudicio conscientia maculas apud Societatis homines diluebant; id quod Magistratum Hæreticum omnia curiosè circumspiciantem vel pridem non latebat, vel ex *Batesij* coniuratorum famuli inter quæstiones sermone recenter patuerat: Neque admodum credibile videbatur quòd horum nullus rem atrocitate plenam aut consilij aut remedij quærendi causa aperuisset. Veriti igitur aduersarij nè tantum facinus in publicum Catholicæ Religionis odium ignominiamque minus cederet, si paucorum hominum eorumque Laicorum conscientia circumscriberetur, communicare eius inuidiam cum Iesuitis constituerunt; & duobus circiter post detectam coniurationem mensibus, cum toto Regno peruulgatum esset nullum Sacerdotem eius rei fuisse participem, seri rumores cæpti, ac paulatim increbrescere, *Garnettum*, *Greenwayum* (qui & *Tesmundus*) *Gerardum*, coniurationis conscios deprehensos esse: Paulò post calumniæ publica etiam auctoritas addita, propositis totâ Angliâ Edictis acerbissimis quibus *Garnettus* cum Socijs, coniuratorum confessione eius facinoris conuicti dicebantur, & capitalis pœna decreta, si quis hospitio recipisset, si quis iuisset, si quis oculuisset. Et quoniam de confessione coniuratorum agitur, non abs re erit hic attexere literas de eorum supplicijs scriptas, ex quibus de huiusmodi calumnia quid censendum sit liquido apparebit; De cæteris post videbitur. Literæ sic habent.

Literæ de
supplicio
eorum.

XX. Carissime Domine: Non dubito quin pridem ad te perlatus sit sermo de conspiratione inter octo Iuvenes Catholicos nobiles conflatâ, ad pristinum Regni statum commutandum; qui omnes (præter quatuor occisos, *Catesbeyum*, *Perceum*, & duos *VVrightos*) comprehensi, videlicet, *Euerardus Digbeyus*, *Thomas VVintour*, *Ambrosius Rookwood*, *Ioannes Grant*, *Robertus Keyes*, *Guido Faux*, *Robertus VVintour*, & *Batesius* famulus *Catesbeyi*, supplicio sunt affecti die Iouis & Veneris huius septimanæ, Quatuor ad Sanctum Paulum, & quatuor West-Monasterij. In actione perdullionis tota res ab Regio Procuratore in Catholicos, Sacerdotes, & Iesuitas coniecta est; aiebatq; nullam vnquam conspirationem extitisse cuius hi non fuissent auctores; repetitq; iam inde ab Elizabethæ diebus quæ contigerant, nè Essexianam quidem omisit quin & illius faceret Iesuitas & Catholicos architectos. *Euerardus Digbeyus* iudicio postulatus agnouit se in eorum, quod rem celasset; de cætero nihil se egisse, nihil esse machinatum: Quandoquidem verò,

1606.

dem verò celando offendisset, paratum se mori. Si id quod animò intendere vim aliquam habere posset ad exultationem, profitebatur nihil sibi in particulari in hac tota re quassisse, commune Catholicorum bonum habuisse præ oculis, pro quo semper promptus fuerat ad exponendam vitam, fortunas, uxorem, liberos, & quidquid carum esse potest in hoc mundo. Ad hanc desperationem nunquam fuisse venturos, si spes vlla affulisset finis malorum quæ Catholici patiebantur; desperasse, quando Rex fidem in ingressu ad Regnum datam fefelisset. Hic cum Cecilius eum reprehenderet quod Regem publicè accusaret infidelitatis: subiunxit, vel verum id esse quod de Rege diceret, vel Cecilium fuisse Regi iniurium, qui Regis nomine omnem gratiam promisisset Catholicis, quemadmodum ex ipsiusmet ore retulerunt Tressamus & plures alij optimè spectatissimæque fidei viri. Præterea quoniam inaudierat Iesuitas ac Sacerdotes in hac conspiratione accusari, & nominatim *Gerardum*, quo familiariter vsus fuerat, palam contestatus est, neque in Sacramento, neque extra Sacramentum vllò vnquam tempore aperuisse se quidpiam quod ad hanc actionem pertineret, vt qui sciret quantum *Gerardus* abhorreret ab huiusmodi rebus; atque arbitrari se reliquos eiusdem ordinis eius esse mentis, vt si quid ad cognitionem deuenisset omni modo dissuaderent. Tum obsecrans Regem vt uxorem & liberos in possessione retinere vellet eorum agrorum de quibus ante hanc coniurationem disposuisset, finem fecit dicendi.

Digbeyus
à Societa-
te crimen
remouet,

Thomas VVintour fassus se reum, neque expectare se dicebat gratiam, neque cupere: Rogare tamen si fieri posset vt sanguine suo vita fratris redimeretur, quem ipse traxerat in culpam. *Roccauodus* non aliter se reum agnouit, præterquam quod rem cognitã celasset; paratum semper fuisse pro Religione discrimen quoduis subire; rogare Regem vt in ijs quæ ad uxorem & liberos pertinentã lege & iustitiã velit discedere.

Reliqui pauca locuti agnouerunt se reos, professi ideo se vitam fortunæ commisisse, quod ipsã vitã frui non licuisset sine interminatã vexatione in causa Religionis.

Guido Faux fateri se noluit reum, quoniam multa dicebat in accusatione congesta esse quæ se non tangerent. *Batesius* solus flagitabat parci sibi, vitamque leruari. Multa eo die dicta sunt vehementer in Religionem, in Pontificẽ, in Sacerdotes omnes, præcipuè vero in *Balduinum* Iesuitam in Belgio, *Creswellum* in Hispanijs, *Garnettum*, *Gerardum*, *Tesmondum* in Anglia, vt coniurationi consentientes: volente etiam Magistratu. spargitur non immunè esse *Personium*, neque ipsum *Pontificem*, ad quem rumor est missum *Baynamũ* qui singula exponat; Reges etiam Franciæ & Hispaniæ atque Archiducem implicatos, quamuis hos nolumus aliquã culpã teneri. Quantum hætenus percipere potui Iesuitarum accusatio non alio nititur fundamento quam *Batesij* confessione, qui dicitur accusasse *Greenwayum*, seu *Tesmondum*, tanquam conscium: ipsum enim se rogasse in Sacramento an hero obe-

Batesij in
firma ac-
cusatio.

R r

dienduna

1606.

diendum sibi esset iubenti quidpiam in reipublicæ detrimentum: *Tes- mundus* hæc omnia omnino negat. Et certè *Batesus* tam cupidus erat viuendi, vt quiduis dicturus videretur quò impunitus euaderet. Audiuimus etiam à non indignis fide miserum hominem quibuldam in carcere confessum esse accusasse se falso spe vitæ aliquos è Societate. In loco supplicij frequenter circumspiciebat tanquam expectans nuntium veniæ, id quod qui præsentibus erant plurimi obseruarunt: præterquam quod illi soli concessum est ex Regis mandato vt non nisi mortuo præscinderetur funis; alteri nulli hoc datum est; neque aulus est Comes de Mongomorie qui aderat cuiquam eam gratiam polliceri, licet profiteretur se valde affligi cum videret eos tanta cum crudelitate tractari. Adde quod *Cecilius* in concilio fortiter egerit vt coniugi & liberis *Batesij* fauor & subsidium præstaretur, quod arguit fecisse dixisse illi quidpiam quò gratiam mereretur.

Hactenus præter hoc *Batesij*, nihil est quod Iesuitas insinulat, nè quidem in libro qui prodijt in lucem de hac coniratione, neque in *Fauxij*, aut *VVinterij* examinationibus: Nec etiam *Cecilius* in libro quem edidit de eadem re, nec Episcopus *Roffensis* in concione impressa quam habuit ad Sanctum Paulum aliquid asserunt particulare aduersus illum ordinem. Vnde colligi potest Magistratum quærere potius occasionem conflandi ipsi inuidiam, quàm quod reuera causa subsit. Ex leuibus tamen his indicijs prodijt edictum aduersus tres dicti ordinis viros, *Garnettum*, *Greenwayum*, *Gerardum* tanquam Proditores; describuntur personæ, proponitur præmium detegenti. Et accidit vt sub hoc tempus quidam *Littletonus*, *Wigornia* damnatus perduellionis quod *Robertum VVintour* hospitio accepisset, quò vitæ ei donaretur, significauerit *Garnettum* latere apud Dominum *Abingtonum*: Scrutantur domum, aduocantur fabri latomique & cæmentarij; post multam multorum dierum perquisitionem deteguntur duo latibula; in vno latebat *Garnettus* cum *Oldcorno*, in altero *Ioannes paruus*, *Garnetti*, & *Rodolphus Oldcorni* famulus. Sunt etiam in manibus alij multi Sacerdotes & Iesuitæ; & sanè tam atrox nunc fæuit persecutio aduersus Sacerdotes vt humanitùs euadere non possint: Videntur enim statuisse vel omnes capere, vel fame necare in latebris; id quod necessum est fieri si quod ceperunt prosequantur: Nam domos omnes de quibus est suspicio ipsimet insident quamdiu ipsis visum fuerit. Hoc loco sunt iam res Catholicorum, præter ea quæ nouis legibus parturit Parlamentum multo grauioribus quàm quas hactenus sustinimus, vt in Deo solo spes nostra collocanda sit, cui te & me commendatum cupio. Sexto Februarij Anni 1606. Hæc de indicijs conirationis ab eo scripta sunt qui videtur interfuisse iudicio. Quæ cum illis literis conueniunt quas asserat *Eudemon Ioannis*, scriptas à *Bateso* ad Confestarium paulo antequam ad supplicium raperetur; quarum literarum exemplar affirmat se accepisse ab ijs qui ex *Batesij* autographo ipsi descripserunt. Sunt autem eiu(modi).

Garnettus
capitur.

c. 1. Apot.
n. 2.

Dixi

Dixi in postremo meo examine existimare me Dominum *Greenwayum* ^{1606.} nonnullam coniurationis notitiam habuisse: De alijs nihil plane aliud mihi ^{Literæ Ba-} vilos à me simul omnes vnà cum hero meo apud Baronem *Vaulx*. Dixi etiam ^{tesij.} vidisse me Dominum *VValleyum* (*Garnetti* id nomen erat) cum Domino *Greenwayo* post detectam coniurationem; id quod verum est. Missus enim in eum locum cum literis, offendi ibi homines; & cum Domino *Greenwayo* ad *Winteri* (conueniendi heri mei causa) reuersus sum, quo ex loco ille discessit in domum Domini *Abingtoni*. Hæc dixi, præterea nihil; Cuius etiam rei me magnopere pœnitet, ac spero fore vt veniam à Deo impetrè, cum illa mihi spes vitæ, non animi prauitas extorserit, quanquam id ipsum nihil mihi profuturum existimo.) Hæc *Batesius*. Quæ quidem audivis inuidiæ cōflanda aduersarijs anam dedisse potuerunt *Garnetti* querendi capiendique, ita tamen nullius ponderis visa sunt, vt neque in iudicio cum de *Garnetti* causa disceptaretur vnquam prolata sint, & *Cecilius* ingenuè confessus sit, in causa *Garnetti* antequam is in carcere cum Socio colloquens audiretur, nihil in eum probationis iudices habuisse. Quantâ vero spe vitæ *Batesius* lactaretur videre est in iisdem literis, vbi narrat se quodam die, matutino tempore vocatum è cubiculo vbi custodiebatur, reperisse hominem cum noua veste, quam custos carceris voluit vt probaret an corpori conueniret. Prius etiam (inquit) Comes *Salisburie* petierat à me si qua re indigerem; Et monuit custodem vt prouideret mihi de toga, & me liberaliter & commodè haberet.

X XIII. De *Garnetti* autem Colloquio cum *Oldcorno* carceris socio ^{De collo-} hæc habentur pro comperto. Dum in Arce Londinensi arcta teneretur ^{quo Gar-} custodia multa spargebantur tanto viro indigna; ^{netti cum} *Questionis* nondum ^{Oldcorno.} irrogatæ metu *Confessionum* arcana prodidisse in lucem, atque alia plura de pluribus: *Flagitare* à Magistratu occultum supplicium, publicæ impatientiæ infamiae; & muliebritet deprecari vitæ iacturam; totos sex dies noctelque continuatâ vigiliâ prope confectum haud satis capite menteque constare, ac ^{Nouum} multa perturbatè varieque proloqui. Et intererat lanè aduersariorum huius ^{tormenti} ^{genus, in-} ^{dicta vigi-} ^{lia.} modi vt stratagemate, tum ad infirmendam venerabilis viri auctoritatem, tum ad eliciendam, si qua lubesset, probabilem acculationem. Interea verò dum nullus Catholicorum cuiquam ad illum esset accessus, nulla colloquendi explorandiue copia, ipsa aduersariorum nimia attentio calumniæ fidem apud prudentiores derogabat. Et cum insigni improborum hominum dedecore ac probro tum demum dissipata est cum publico in tribunali *Garnettus* integritatis suæ & fidei vindex atque assertor fortissimus constitit. Et si enim circumuentum in casses implicuere, quam fidem tamen Hæreticis hominibus antiqua omnia iura inuertentibus probare non potuit, Deo serua-uit. Etenim quando neq; ex coniuratorum confessionibus quidquam ad eum tollendum sat potens adferretur, neque ex eius responsionibus elici posset cum læpius à delegatis iudicibus interrogaretur, rem dolo aggrediendam rati,

1606. *Edwardum Oldcornum*, (quem proximè memorauimus simul captum) in contiguum *Garnetiano* carcerem deducunt, curantque ut per simulationem amicitiae Custos Carceris de ea re *Garnetum* moneant; ostendat etiam rimam quandam quæ alloquendi hominis opportunitatem præbere possit. *Garnettus*, ut erat animo candido, nihil fraudis suspicatus, non ita multo post vel Confessionis vel solatij causa uti constituit liberalitate Custodis. Ille ut erat à iudicibus edoctus collocat in insidijs qui sermonem excipiant, nam locus ad eam rem factus atque accommodatus erat. *Garnettus* post peccatorum Confessionem, dum de se rebusque suis cum *Oldcorno* familiariter loquitur, quidpiam dixit quo significabat de coniuratione se aliquid per *Greenwayum* in confessione Sacramentali eâ conditione cognouisse, ut si aliunde sciretur, loqui pro sua prudentia liceret: Id acceptum ab auscultatoribus, atque ad Magistratum delatum abundè ad imminutæ Majestatis crimen *Garnetto* obijciendum existimatum est. Audiamus verò *Garnettum* his omnibus de rebus loquentem cum publicè accusaretur.

Garnettus
accusatur.

XXIV. Quinto Calendas Aprilis Anni millesimi sexcentissimi sexti, non iam West-Monasterij consueto iudiciorum loco, sed in Aula quam vocant *Vexillorum*, (vulgo *Guildhall*) in meditullio ciuitatis, (vbi Prætor ciuibus ius dicere cum Assessoribus consuevit) sederunt cognitores causæ cum Prætor Comites *Notinghamiensis*, *Suffolciensis*, *wigorniensis*, *Northamptoniensis* & *Saliburiensis*, (qui & *Cecilius*) cum supremo causarum capitalium Iudice, primo etiam Barone *ararij regij*, & *Irenarcha* seu pacis conseruatore *Schetwino*, Dominis pro sua Majestate delegatis: Circa nonam eius diei horam sistitur *Garnettus*, & iussus pro more manum attollere, sine mora sustulit, eâ vultus serenitate & constantiâ, quæ & animi tranquillitatem demonstraret, & inuentibus iniiceret venerationem. Summa accusationis hæc erat, Quod nono Iulij Mensis proximè elapsi, in paræcia Sancti Michaelis Londini, in Regione vulgo dicta *Queenhithe*, cum Roberto *Catesbeyo* (nuper in aperta contra suam Majestatem rebellionem occiso) conspirasset in Serenissimi Domini Regis & eius Filij necem; quod facinus diabolicum ut certius ad exitum perduceret, ingentem vim pulueris tormentarij sub ædibus Parlamentarijs conuehi curasset, ut ea ratione Regem, Reginam, Principem, Procures, temporales Dominos & spirituales, Equites, Municipes, vniuersum denique Comitiorum confessum vno impetu diffilaret; seditionem deinde toto Regno concitaret; vim copialque exteras introduceret quibus Regnum Angliæ subuerteretur. Ad quæ cum *Garnettus* se dixisset innoxium, electis duodecim viris, Deo & Patriæ pro more Gentis se commisit iudicandum. Tum ex Regijs Procuratoribus vnus breuem sed virulentam orationem ab his verbis exorsus, *Nihil occultum quod non reueletur, neque absconditum quod non sciatur*, rem permisit latius explicandam *Edwardo Coco* Generali Regis ut vocant *Attornato*, seu *aduocato*. Is cum in ingressu orationis dixisset de nulla re alia locutum præterquam de nuperrima hac horrida prodicione, in tam varia, tamque

disiuncta

disiuncta dicendo excurrit, vt & audientes ineptijs fatigaret, & sua sese lo-
quacitate irretiret: Nam de Religionum antiquitate, & de singulis ab pri-
mo Elizabethæ tempore conspirationibus, de Pij quinti diplomate, de His-
panica olim classe, de *Campiani* in Insulam delcensione, de *Personij* libro de
iure Regni, de *Creswelli* Philopatre, de Regis sui pro'apia, dignitate, doctrina,
pietate, Matrimonio, denique de æquiuocatione prolixè disputauit, *Garnetti*
aliquam accusationem singulis immiscens, atque id studio agens, vt *Garnettum*
non huius tantum sed omnium prodicionum faceret autorem vel participem,
& rerum multiplicatarum confusione reo tolleret defensionem.

XXV. At *Garnettus* præsentis animi vir, vultu, vt semper, ad modestiam
composito, & adhibitâ aduersus delegatos debitâ Reuerentiâ, ijs quæ ad rem
pertinerent in quatuor capita distributis; "Dicendum mihi, inquit, esse video
de doctrina nostra in vniuersum sumpta; tum de Recusantibus in genere; dein-
de de Societatis nostræ Partibus vniuersim, ac denique de meipso. De his bre-
uiter, perspicuè, & candidè explicabo quod res est. Acriter disputauit Domi-
nus Attornatus aduersus illud doctrinæ caput quo docemus licitè usurpari
posse æquiuocationes certis in euentibus, quasi vniuersâ humanæ Societatis
vincula hæc doctrina perumperet, & Martyres coronis spoliaret: Quorum
neutrum ex doctrina rectè intellecta conficitur. Non enim docemus nos pro-
miscuum & arbitrarium æquiuocationis vsum, in contrariis, in testimo-
nijs, aut coram Iudice legitimo, vel in cuiusquam tertij præiudicium: Licitam
tamen prædicamus cum quaeritur aliquid cui sine nostro alteriusve incommo-
do non possumus clarè respondere, vel cum iudex non est legitimus, vel si le-
gitimus iudex interrogat de omnino secretis, quæque eius iudicio non subsunt;
his similibusque in euentibus redimendæ vexationis causa licitè tenemus men-
te quod ore non proferimus; neque id humanam Societatem in aliquo per-
turbat, iuuat potius, & à mentiendi vitio quod nunquam licitum est liberat;
consentit etiam cum ratione & doctrina sapientissimorum hominum, & san-
ctorum Ecclesiæ Patrum, nemine quod sciam repugnante; certe Sanctus Tho-
mas Aquinas pluribus in locis hoc docet, præsertim vbi de Sacramento Pæni-
tentia agit, traditque à quocunque demum homine Confessarius rogaretur
de ijs quæ in auriculari tantum Confessione cognouisset, non licere modò, sed
teneri negare. Neque officit gloriæ Martyrum; neque enim docemus nos,
quemadmodum Dominus Attornatus videbatur dicere, licere in rebus fidei
æquiuocare; damnamus enimvero Priscillianistas Hæreseos qui id docebant
agebantque: Nostrique temporibus Catholici, cum ad interrogationes ad
fidem pertinentes directè, prout decebat, respondissent mortis supplicium
sustinuere; quam mortem effugere potuissent si existimassent in huiusmodi
licitum esse simulare. Quam doctrinam pluribus locis ex factis literis deprom-
pis confirmare possem, sed labori supersedeo, quandoquidem hac ipsa de re
coram vobis aliisque viris doctis fusius in Arce disputauit, cum ad me exami-
nandi causa accederetis. Hic Cecilius, vnum te rogatum velim *Garnette*:

Quatuor
Capita de-
fensionis
ac prima
de Acqui-
uocatione
quid sen-
tiant Socie-
tas.

1606. Doces fas non esse coram Iudice competente æquiuocare; Spero te nos pro legitimis habere Iudicibus: Multa verò tu mihi in Arce negasti, quæ productis deinde testibus confessus es. Cui *Garnettus*, id enim uero feci, quia nullum existimaui testem aduersum me venire potuisse, atque ea propter occulta fuisse quæ interrogabantur, neque me iure de ijs rogari; præsertim cum in alterius damnum vergerent qui nulla infamia laborabat.

Quid de
regibus ex-
communi-
candis.

XXVI. Alterum doctrinæ nostræ Caput in quod Dominus Attornatus vehementius inuectus est, spectat Regum excommunicationem, depositionemque: Quæ res etsi latum præbeat differendi campum, quoniam tamen difficulter coram hoc honorato confeslu dicitur in causa quæ Majestatem suam propius tangere videtur, pauca in meipsum fratrumque meorum Catholicorum Angliæ purgationem proloquar. Ac principio obsecro Dominationes vestras ut animaduertant doctrinam hanc nostram eandem omnino esse cum illa quæ ubique gentium quibus Catholici imperant docetur à subditis Academicisque Catholicis; Neque propterea habentur ij proditores, aut existimant Principes doctrinam ipsam subditos ad prodicionem seditionemue informare: Neque certè capio cur nos qui in nullo ab recepta ubique doctrina discedimus, aut apicem vnum immutamus, tanti criminis maculâ præ omnibus notemur. Deinde animaduertere oportet, magnum esse inter Serenissimum Regem nostrum discrimen, & illos Principes qui Catholicam fidem semel amplexi recedunt deinde atque in Hæresim delabuntur, ab eo se corpore separantes atque ab illo capite cum quo olim fuerant coniuncti: Hos tangunt Censuræ de quibus sulè à Domino Attornato disputatum est; ab ea nimiram potestate merito puniuntur, à qua immerito discesserunt. Alia est Regis nostri causa quæ eam doctrinam proficitur quam cum lacte hausit. In hunc proinde nemo priuatus sententias illas Censurasue Generales adaptare potest.

At (inquit Sarisburius) Potest nè Pontifex Regem nostrum excommunicare? Nolim (subiungit *Garnettus*) Pontificis potestatem in quæstionem venire aut illam denegare. Quid igitur? Si excommunicaretur, liceretne subditis rebellare? Ad ista, inquit, pridem respondi, atque ut nè huiusmodi quæstionibus vehementius præmar rogo. Lecto deinde Canone, *Nos Sanctætorum*; Et dicente Attornato per iocum, *Garnetti* responsum eò spectare, datus est ei locus ad sequentia progrediendi.

Quando
& cur Ca-
tholici ca-
perunt
Schismaticorum Ec-
clesijs ab-
stinere.

XXVII. Secundum de quo institueram dicere erat de Reculantibus in genere (hoc est, de ijs Catholicis qui sacris precibusue Hæreticorum renuunt interesse) Hi si Domino Attornato credimus, absentiam suam fundant in Bulla Pij quinti quæ Elizabetham excommunicauit. Quod si verum esset cum Serenissimus Rex non sit per sententiam excommunicatus, liceret nunc preces frequentare; quod certè facerent Catholici ut à multis essent immunes si id licere arbitrarentur. Neque illud verum est quod tam constanter affirmatur ad annum vndecimum vsque Elizabethæ non abstinuissent Catholi-

cos ab huiusmodi precibus: Ipse enim noui plurimos eo tempore superfutes qui per omnem vitam abstinerint. Quin & Dominus Fitzherbertus illis temporibus scripsit librum quo probare nemini Catholico licere conuenientibus eius generis interesse; & palam notum est Episcopos Pre-byterolque complures in custodiam datos esse ab initio quod praesentes esse noluerint. Quare non propter Excommunicationem, sed conscientia ducti recusant. Quod iam inde ab Arrianæ Hæresis exordio factitatum est: Habebant illi Sacerdotes, Missas, Altaria, integram Lithourgiam Catholicorum, easdem ceremonias, non tamen ad ista conueniebant Catholici. Fateor equidem hanc rem non omnibus æquè Catholicis à principio notam fuisse; donec re ad Tridentinum Concilium delatà, doctis grauibulque uiris duodecim ad id delectis, statutum est nullo modo licere; decretum confirmante Concilio. Et hæc de causis absentia dicta sufficiant.

Tertium erat de Iesuitis vniuersim, quorum aliquos Dominus Attornatus sceleratissimarum proditionum reos facit, per Colinum, Yorkum, Williamum, & Squiram perficiendarum. Hoc affirmare possum; Vidisse me asseuerationes attestationsque; *Holti & VValpoli* (quos ipse insimulat) ac iurata per salutem suam æternam testimonia, quod nunquam cum his hominibus huiusmodi de re habuerint sermonem; & sanè si vel humanæ prudentiæ lance rem perpendere velimus, ab omni ratione alienum cogitanti videbitur, hos Patres, (quos non omnino dementes fuisse vobis ipsis notum est) in re tantà uti voluisse uiris in Religione à Catholica discrepantibus, ut Yorko, Squiro, & alijs, qui Protestantiam Professi decesserunt vix noti Patribus. Et qui quid sit de Confessionibus reorum tormentorū vi aut præmij pollicitatione expressis, certum est Williamum & Squiram morti proximis se Patreque declarasse innocentes. Præterquam quod tam nota est horum Patrum probitas, tamque probata integritas, scriptis etiam libris firmissimisque testimonijs vulgata, ut actum agere videri possim, nisi Domino Attornato placuisset hæc obloleta commemorare. Quod ad Patrem Sherwood attinet, Societatis nostræ Presbyterum hoc nomine hætenus audiui neminem, certusque sum talem nullum fuisse: Ut planum sit è triuio colligi qualibet & ad inuidiam conflandam exaggerari.

Postremo de meipso dicturus, velim animaduertatis fallæ sapenumero veris videri probabiliora, si solis agatur coniecturis, præsertim ubi ad illuststrandam fallitatem facultas accesserit oratoris. Pietas autem Christiana, & verò communis humanitas postulat, vitæ necisque causam non leuibus quibuscumque coniecturis agi, sed oculatis testibus certisque indicijs, quæ quidem in Domini Attornati accusatione requiruntur. Dicam igitur candidè quid hoc in negotio de quo accusor egerim & quo me modo gesserim; qui etsi vobis à fide Catholica alienis minus fortasse probabitur, certè Catholicus aliam in eo viam tenere nullus potuisset. In primis Deum, Sanctosque omnes testor me ab hoc, & ab alio quocuis proditionis facinore semper abhorruisse, huiusmodi

Iesuitas nō
fuisse reos
proditio-
num.

Quid Gar-
netrus ipse
fecerit dix-
eritque.

machi-

1606. machinationes contra suam Majestatem semper duxisse semper docuisse esse illicitas summa que quam potui industriam laborasse ut anteuertere & supprimerem. Deinde fateor, à multo iam tempore intellexisse me ex Dño Catsbeyo agitare illum animo quidpiam quod in bonum cederet Catholicorum quemadmodum ipse ratiocinabatur: Hoc nemini quidem detexi, tanta autem vi & efficacia dissuasi, ut planè existimaucrim omnem illam cogitationem deposuisse quæ huiusmodi proditorios conatus spectare posset, certè promisit se depositurum. Silentio autem rem premere Religiosi Sacerdotis officium duxi, docente Christo Domino, *si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum; si te audierit, lucratus es fratrem tuum; si autem te non audierit, ad alia tunc progredi licet.* Persuasus igitur omnino illum à machinatione destituisse, existimaui me liberum à denuntiando: Id si minus legi vestræ satisfaciat, Lex tamen Christi me ita instituit & pietas Christiana, non decere Catholicum hominem & Religiosum Sacerdotem, fratrem de crimine de quo pœnituisse credebatur accusare. Quam autem ego alienus semper fuerim ab huiusmodi machinationibus, & quantum conatus sum eas impedire, certissima mea facta probant, omnibus coniecturis firmiora: Impetraui enim literas à Superiore meo, quibus seuerè mandabat ab omni molitione violenta abstinendum; tum etiam quam potui industriam conatus sum ut sub grauiori censura præciperetur; quod sanè tam sedulò non fecissem si facinus probassem. Præterquam quod sciebam quantum summo Pontifici hæc attentata displiceant; Delatum enim ad me fuerat laudatam ab ipso fuisse meam sollicitudinem, meam vigilantiam in sedanda commotione Herefordiensi & alijs. Denique obedientia ipsa, & erga Superiores obseruantia, quæ apud nos in summo est pretio, me deterrebat; grauis enim præcepti vinculo tenemur ab omni publicarum rerum tractatione abstinere.) Placuit hic Procuratori Regio interloqui, & asserere *Garnettum* nihil prohibuisse; aliunde saltem id non constare quam ex ipsiusmet affirmatione; proclue vero esse vniquique suæ causæ fauere; Denique si prohibuerit, non reipublicæ causam prohibuisse, sed specie clementiæ, ut ne principalis hæc actio impediretur. Ad quæ *Garnettus*; "Quomodecunque (inquit) Dominus Attornatus iniquè & malitiosè peruertit intentionem meam, mens mea omnino fuit anteuertere si quo modo possem commotiones quas timebam, cum animaduertere Catholicos ægerime ferre continuas calamitates & vexationes, palamque dictitare Regem fidem ipsis datam violasse. Certè mandatum sub anathemate quod studui procurare nulli prorsus proditori fauisset.

De literis
Commen-
datiis.

XXVI. Iam verò inter alia obijcitur, quod literas commendatitias dedissem Thomæ Winter, Fauxio, & alijs trans mare nauigaturis. Fateor dedisse me literas; de causis verò cur transfretarent non inquisiui: Sciebam esse Catholicos, & inculpatæ vitæ; id testatus sum, ut consuetis urbanitatis officijs exciperentur; quales literas pluribus dedi qui nullo conspirationis crimine tanguntur; hi si mea benignitate abusi sint ad suas machinationes promovendas, non meâ id culpâ factum est sed ipsorum.) Itanè vero (inquit *Salisburyus*)

rius) nesciebas quo sine transmitterent? Nunquid non mihi ipse dixisti, te Dominum Edmundum Baynam nominasse velut idoneum qui ad Pontificem mitteretur? Hoc solum dixi (subiunxit *Garnettus*) cum existimatum ex re esset ut aliquis ad Pontificem mitteretur, qui illi conditionem Catholicorum explicaret, neque id sine magnis sumptibus fieri posset, consultius esse ut id negotij Domino Baynam crederetur, quem sciebam à duobus retro annis illud iter meditari, quam si quisquam alius magno suo vel Catholicorum sumptu destinaretur. Eo vero tempore quo ille traiecit, ego nihil quidquam de hac proditione cognoueram. Et omnino mihi perluadeo Dominum Catesbeyum ne quidem Pontificem certiore fieri voluisse de re ipsa quam machinabatur, sed in genere tantum consulere, an quidpiam esset attentandum. Idque ex eo colligo quod Dominus Catesbeyus mihi sanctè promississet nihil aggredi nisi assentiente Pontifice. Nostro autem nomine ut quisquam mitteretur nunquam consensi: Mitterent ij, si vellent, qui propius tangerentur. Si quid ex Faulxi alteriusve Confessione colligi videatur quod aliter factum esse arguat, id ipsi viderint; nam eorum inter se ego non interfui consilijs. Quod ad responsum attinet quod tulit à me Catesbeyus de innocentum cum uocentibus cæde, non rectè ab Attornato relatum est. Ne enim respondi, licere Catholicis Protestantes occidere etiamsi innocentes aliqui in cæde inuoluerentur; sed generatim de bello iusto loquens, respondi quod omnes Theologi, & communis bellorum usus habet, posse oppugnari oppidum, mania disijci, etiamsi in manibus neci exponerentur innocentes: Præferere enim id temporis Catesbeyus iter in Belgium ad militiam. Cum intellexi hoc responsum ad tam atrox facinus esse deriuatum ex horruì, sciens quantam inuidiam dedecusque id parituum erat Catholicis; præter alios conatus, precibus ista depellere studui, & in summis votis habui ut leniori, si Deo vilum esset, insisteretur via. Ita est (inquit *Salisburius*) nam mihi in porticu inambulare dixisti, tametsi nos Missas vestras non probemus, pro certo tamen te habere eas nobis profuisse; precatum enim te esse ex animo ut hæc conspiratio effectum non fortiretur nisi in Ecclesiæ bonum esset cessura. Nequaquam Domine, (respondet *Garnettus*.) neque enim id dixi; sed me Deum orasse pro verè magno negotio, ut scilicet si Deo placeret, suæ Majestatis cæterorumque in Parlamento animi disponerentur ad lenitatem, nè tam atroces rogarentur Leges, quibus exacerbati Catholici ad huiusmodi molitiones se conuerterent quas verebar. Et quoniam vilum est Domino Attornato dicere, me mentem meam hoc colore tegere velle, & testes producit qui id ex ore meo asseuerant; Ego quidem de eorum integritate quam laudat, non habeo dicere sed ut rectissimi sint, possunt in verbo falli, possunt non singula intellexisse, possunt vno prolato, aliud quod sententiam mutat ex inaduertentia subtruisse; neque enim ego colore villo mentem tegere volui, neque amplius aliquid dixi, quam habere me ad manum quod respondeam; optabam enim ut leges non fortirentur effectum.

De cæde
Innocen-
tum cum
nocenti-
bus.

1606.

Salisbury
vehemens
& inepta
oratio.

XXVII. Excanduit ad ista Salisburyus, & feruentiori inurgens oratione. "Non est, inquit, *Garnette* quod testes infirmes, si tecum vno teste, aut non omnino recto agere vellemus, possemus in te fœdiora coijcere: Verumtamen id non fiet, vt vbiq; terrarum omnes intelligant quantâ cum integritate, quantâ cum lenitate & clementiâ iustitiam administramus: Ideoq; Serenissimus Rex statuit vt in hoc nobili confesſu tua causa ageretur. Quis est enim *Garnettus*, vt in hunc locum dicturus vocaretur, & tot præclaris viris molestus esset. Audeo dicere summum Romæ Cardinalem, si causam agere cogeretur, nobilioribus non vsurum. Non tuâ causâ, *Garnette*, huc vocaris, sed vt tuum facinus, & Religionis tuæ fœdi errores in lucem producantur, & Majestatis suæ clementia orbi vniuerso fiat manifesta. Regis in manibus tua posita est vita; hanc tibi auferre multas posset ob causas; Vt verò Iustitia constet, & mendacium seu obtestatorum obturetur os, voluit hoc loco, coram cœtu tam honorifico te explorare; quâ de re tam gloriari nobis licet quàm si maximus Cardinalis causam pro Tribunali ageret. Testem proferimus cuius existimatio sanctissima est, qui pro toto mundo tibi non inferret iniuriam: Ex vicino satis vestra excepit colloquia; prudentiâque nostræ fuit, vt tu & *Oldcornus* tam commodè collocaremini vt posses audire, & audiri. Prudentia quam politicam dicunt, modò Christiana sit, non est à Republica bene instituta reiicienda. Nisi hac via insisteremus, haud sanè scio qua ratione vobiscum agendum esset: Vestris enim libellis de crudelitate infamamur, & de grauissimis persecutionibus, vnde non leuis est à vobis noster metus. (Palpari igitur vos necesse est & foueri à nobis vt à nutricibus paruuli, nè si morbo aut morte corripiamini fama volet veneno vos esse sublato; vt de quodam vestro nunc est rumor equulei nimis effrænata vi esse discerptum, cum is præ desperatione sibi ipsi mortem conscuerit.) Non existimauit *Garnettus* huic inuestiua quidquam reponendum: Palam enim in omnium oculis erat ex turbulento animi motu ea dici incongruè. Quis enim ignorare poterat quàm acerbè tractentur ij quos semel præhenderint Sacerdotes? Non vt nutrices paruulos, sed vt noueræ priuignos quos pessimè oderunt. Is quem Salisburyus manus sibi intulisse affirmabat, *Ioannes Odoeni*, (ab exiguo corpore dictus *paruus Ioannes*) cum *Garnetto* captus & in Arcem delatus, secundò subditus equuleo, cum herniâ laboraret, non fuit par cruciatui, sed ruptis visceribus abductus ad lectum non diu superfuit: Sparſus est sermo quod sua manu interijſſet; id tortor ipse negauit, fidem præterea faciens vix se in quoquam vidisse maiorem in tormentis constantiam: Præterquam quod non est, more desperantium & sibiipsis necem inferentium per agros aut viâ Regiâ terræ mandatus adactò in viscera stipite, sed in ipsa arce sepultus.

De notitia
in Sacra-
mento ac-
cepta.

XXVIII. Salisburyum perorantem excepit Procurator Regius, & *Garnetto* Confessionem propriam obiecit, cum *Tesmundo* aures daret; cumq; *Garnettus* agnosceret se id in Sacramento cognouisse, eâ tamen lege vt Sacramento sua vis maneret, nisi aliunde innotesceret; tum vero, si in manus incidere, (nè quaestione

quaestione premeretur) posse proferre: Northamptonius Comes duo conatus est inferre; primum contempsisse *Garnettum* eo quod non prohibuerit, iuxta iuris Regulam *qui non prohibet cum potest, iuber.* Secundo plura aestimasse suam a tormentis immunitatem quam Regni totius sospitatem. At *Garnettus*, "prohibui, inquit, quantum potui; quod autem non ijs aperui quos vos arbitrari potuissetis impedire, non aliam causam habuit quam Sacramenti secretum, quod violare nefas ducimus. Neque rectè inferitur meam immunitatem prætulisse saluti totius Regni; sed studui malum non facere ut euenirent bona: Facultas enim enuntiandi lumenda est ex mente Confitentis, in cuius bonum, & verò in vniuersæ Ecclesiæ utilitatem & salutem hoc Sacramentum cum hac conditione secreti institutum est; quâ violatâ perit veneratio & vsus Sacramenti: Quis enim vellet occulta confiteri nisi certus de secreto?) Obijcientibus deinde Salisburio & Procuratore Regio, quod licet *Tesmondum* non potuerit detegere, debuisset tamen detegere Catesbeyum & Socios qui ipsi confessi non fuerant; & *Tesmundi* ipsius confessionem nullam fuisse, quod ipsum non pœnituerit. Respondit *Garnettus*, primo, *Tesmondum* omnia adhibuisse quæ ad Sacramenti vim fructumque requiruntur; deinde etiam si desit in aliquo quidpiam quod ad fructum gratiamque Sacramenti pertineat, est tamen Confessio Sacramentalis, atque adeo ad Secretum obligat, non solum in ijs quæ Confitentem tangunt; sed quæ alios quoscunque.

XXIX. Denique de commoratione Warwicensi interrogatus (vbi & captus est eo tempore quo hi motus increbuerant) tum de colloquio cum Batefio ferente literas à Catesbeyo post detectam coniurationem: Respondit, se nihil suspicantem de motu suscepisse iter ad Sanctæ Winifredæ; reuertentem verò amicorum importunitate hæsisse in illa Regione; Si vllâ prouidentia providere potuisset tale quidpiam euenturum, latè remotè abfuturum. Cum Batefius ad se venisset cum literis re detecta, noluisse quidquam cum illo habere commercij qui proditorijs his molitionibus se immiscuisset, & se, suosq; & Catholicos vniuersim in summum certissimumque adduxisset discrimen; neque quemquam ab se missum esse ad Catesbeyum; quicumque profectus sit se nesciente profectum.) Tum Nottinghamius Comes ut actionem egregio quodam epiphonemate clauderet, petitâ interrogandi licentiâ; Quid *Garnette*, inquit, si ego ad te confelsurus accederem, diceremque horâ non plus vnâ interiectâ me Regē pugione confolsurum, detegeres? vel non detegeres? Cui *Garnettus*, "Domine mi, si alia aliqua ratione in rei cognitionem deuenirem utiq; detegerem; sin minus, omnes modos præueniendi inuestigarem, & conquisitis vterer.) Quam vocem nil mirum si circumstantis concio risu potius quam plausu exceperit, quandoquidem è re Ecclesiæ Christi publicâ quid intersit, longè ab Hæreticorum intelligentia remotum est, & Sacramentis pelsundatis cætera concidere sit necesse. Verè tamen illud, etsi nescius, subiunxit Nottinghamius; "Nunc *Garnette*, ve-

S I x

lut in

De commoratione Warwicensi.

1606. Iur in suggesto es, vti alijs saepe; sed vt candidè dicam quod sentio, ampliorem quam hodierno die fructum nunquam tulisti.) Post quæ Salisburius, "Age, inquit, Garnette, vides quàm benignè, quàmque liberaliter sis habitus, amplâ potestate factâ te defendendi, lectilque præterea pluribus quæ in causam tuam amicissimi tibi proferre potuerunt; totaque actio summa cum moderatione instituta est, quam nemo vti existimo quantumuis malignus calumniari possit.) Vocatis deinde Duodecimviris, cum dictus esset noxius, & rogaretur an quidpiam illi superesset dicendum," Hoc solum, inquit, Ego vestræ sententiæ aduersari nolo: Veniet dies quando hæc eadem causa pro Tribunali Christi cunctis adstantibus agetur, non fallacibus coniecturis & malè fundatis argumentis, sed loquentibus conscientijs. Interim Deus Regem conseruet; in eius arbitrio mea mors & vita est posita: Mortem non pertimesco, miseriarum exitum; si vitam salua fide & Religione largiatur, studebo quibus potero officiis eum demereri.)

Quid eg-
rit Garnet-
tus ad se-
dandos Ca-
tholicorum
animos.

XXX. Dimissâ concione, & Garnetto iam ex sententia reo ad Arcem reducto, interim dum se parat ad mortem, operæ pretium erit ea recollere quæ ad componendos Catholicorum animos, omnemque turbulentam molitionem antevertendam aut prudenter egit, aut scripsit diligenter. In primis enim cum Catholicorum nonnulli ad absterrendos Hæreticos ab iniuria operæ summâ nitendum existimarent vt nisi concessâ ad vsum Religionis libertate pax cum Hispano non sanciretur, essentque qui armis potius agendum arbitrantur, longè aliam Garnetti mentem experti sunt, opportunitatem quidem illam impetrandæ libertatis non aspernabatur, alienum tamen censebat seditione concitandâ Religionem tueri; extantque eius literæ ad moderatores in eam sententiâ scriptæ quarto Calendas Septembris anni quarti supra sexcentisimum, in quibus de pace primùm "Nemo sapiens pacem non probat, & speramus fore vt Religioni etiam utilis sit, Id Catholici expectant in patientia. Si tamen negotium tolerationis minus succedat, vereor vt aliqui id sint laturi: quid igitur factò opus est? Nam Iesuitæ illos in officio continere non poterunt. Mandet summus Pontifex pro Imperio nè quis Catholicorum commouere se audeat. Quam mentem cum Catholicis aperuisset, non defuerunt qui ab alienato à nostris hominibus animo dicerent aucupari nos Regis gratiam assentando, id quod Garnettus alijs literis testatur, quas rogatus vera nè essent ea quæ Patavium incerto auctore delata fuerant, Iesuitas apud Regem offendisse quòd pacem voluerint inturbare, decimo calendas Octobris eiusdem anni scripsit in hæc verba. Quod Patavium scriptum est, Regem Catholicis infensum propter quorundam Iesuitarum minus moderata studia, quàm sit à veritate alienum satis in Anglia constat, neque enim quisquam ignorat quo studio diligentiaque pacem promouerint. Legatus certè eorum consilio & opera eo in negotio plurimum usus est. Quin etiam non ita multo ante, vir in Regno primarius, cum Iesuitas viros bonæ conscientie prudentes & doctos dixisset, eos in quorundam caru collaudauit, quod in pacis negotio strenuam

nam nauassent operam. Compertum etiam est quam multos abreptura fuisset VVatsoniana coniuratio nisi ei malo Iesuitæ occurrissent. Et quamuis in eorum potestate non sit quid priuatim importunus aut audax quispiam moliat, id tamen efficiunt ut multo maxima atque optima Catholicorum pars quæ etiam coquant consilia. Qui nobis iniquiores sunt assentari nos Regi eiusque consiliarijs dictitant, sed quamdiu non aliam causam habent facile feremus hanc censuram & in laudibus ponemus. Ex Catesbeyi deinde frequentiori colloquio cum deprehendisset magni quidpiam agitare eum animo quod ab se nollet clarè intelligi, cepit in concionibus de malorum patientia ac propria Christianorum animi fortitudine sæpius solito grauiusque disputare, atque hortari Catholicos ut ferendo persecutionem vincere, quam vinci repugnando mallent. Offendit ea res Catesbeyi animum, vel quod ea in se dici crederet, vel quod inuitus audiret quæ vel sibi vel Socijs scrupulum suscepti facinoris viderentur iniicere. Itaque neque tam frequens in colloquijs, neque tam assiduus in concionibus esse cepit. Inculcare etiam Iesuitas quod nunc opponendo Pontificis Imperio, nunc extollendo patientiæ bono, nunc ostendendâ inani meliorum spe catholicos distinerent. Quibus ad Garnettum delatis consuluit rursus moderatores suos, Romam scriptis his literis octauo Maij anni insequentis. *Catholici fere omnes in desperationem acti videntur: Multi de Iesuitis queruntur quod impedimento sint quo minus aperta vis adhibeatur. Hæc ad me casu delata sunt: Nam quæ eorum mens, quæ consilia, querere non audeo, quod toto hoc rerum genere prorsus abstinere nos iusserit Pater Generalis. Ad quas literas Præpositus Generalis rescripsit in hæc verba. Quæ Catholici pro libertate moliantur, ea omni ope auertere studeat, curetque ut cogitationes eas plane deponant, tum quod sine multis hisque grauisimis Religionis incommodis consilia hæc neque agitari, neque perfici possunt, tum quod Catholicos ipsos in maximum discrimen facile adductura sint, & quod caput est, quod Sanctissimus Christi Vicarius non modo non probat, sed præcisè desisti iubeat; accedit etiam bonum nostræ Societatis nomen, cum non mediocre damnum imminet si quid secus Catholici faxint, cum non ita facile sibi homines persuasuri sint hæc & similia, sine nostra aut scientia, aut etiam consensu esse factitata.*

XXXI. In eandem sententiam scripsit Pontificis nomine *Personius*: Quibus acceptis literis Catesbeyum & alios nonnullos ad se conuocat; exponit mandata Pontificis; rogat, obsecrat, videant quid agant molianturue. Cum tergiuersari videret, & dicere Pontificem non suo nutu sed timidis nostrorum literis in eam sententiam adductum; aliter dicturum si præsens Catholicorum ærumnas videre, & consiliorum suorum rationes audire posset, hortatur uti per certum hominem consulant Pontificem expositis diligenter rationibus; probatur consilium; Et quoniam Edmundus Baynham per eos dies iter in Belgium adornabat, huic res tota committitur; proficiscenti *Garnettus* dat literas ad amicos & ad Apostolicum Nuncium; alias etiam per *Tabellarium* ad Præpositum Generalem quibus quid egerit significat, eas ipsis eius verbis hic reddo.

Id constat
ex literis.
Archipres.
byteri ad
Clerum
28. Nov.
1605.

Accepimus Dominationis Vestræ Literas, quas ea qua par est Reuerentia erga suam Sanctitatem & Dominationem Vestram amplectimur. Et quidem pro mea parte, quater hæctenus tumultum impediui, nec dubium est quin publicos omnes armorum apparatus prohibere possimus, cum certum sit multos Catholicos absque nostro consensu nihil huiusmodi nisi urgente necessitate attentare velle. Duo tamen sunt quæ nos valde sollicitos tenent; primum nè alij fortasse in vna aliqua Prouincia ad arma conuolent, unde alios ipsa necessitas ad similia studia compellat; sunt enim non pauci qui nudo suæ Sanctitatis iussu cohiberi non possunt, Ausi sunt enim viuo Papa Clemente interrogare num posset Papa prohibere quo minus vitam suam defendant? Dicunt insuper suorum secretorum Presbyterum nullum fore conscium; nominatim verò de nobis conqueruntur etiam amici nonnulli, nos illorum molitionibus obicem ponere. Atque ut hos aliquo modo leniremus, & saltem tempus lucrarenur, ut dilatione aliqua adhiberi possint congrua remedia, hortati sumus ut communi consilio aliquem ad Sanctissimum mitterent, quod factum est, illumq; ad Illustrissimum Nuntium in Flandriam direxi, ut ab eo suæ Sanctitati commendaretur, scriptis etiam literis quibus eorum sententiam exposui & rationes pro vtraque parte. Hæc literæ fuscæ scriptæ, & plenissimæ fuerunt; tutissimè enim transferentur, atque hæc de primo periculo. Alterum est aliquanto deterius; Quia periculum est nè priuatim aliqua proditio vel vis Regi afferatur, Et hoc pacto omnes Catholici ad arma compellantur. Quare meo quidem iudicio duo necessaria sunt; Primum, ut sua Sanctitas prescribat quid quoq; in casu agendum sit. Deinde, ut sub Censuris omnem armorum vim Catholicis prohibeat, idque Breui publicè edito, cuius occasio obtendi potest nuper concitatus in Vallia tumultus, qui demùm in nihilum recidit. Restat ut nè in peius omnia quotidie prolabantur, oremus suam Sanctitatem his periculis ut breui necessarium aliquod remedium adhibeat, cuius Benedictionem, & Dominationis Vestræ preces humiliter imploramus. Londini, 24. Iulij 1605. Magnificæ Dominationis Vestræ seruus Henricus Garnettus.

Dimisso in Belgium Baynhamo, cum amici obsequentes se dilimitato dolore, ostenderent, nec quidquam esse reliquum crederet quod timeretur; Augusto exeunte peregrinationis causa ad Sanctæ Winifredæ proficisci constituit; qua de re quarto calendas Septembres Personium certiore fecit his literis.

Quantum quidem videre in presentia possumus, Catholicorum animi pacati sunt, certi etiam in posterum persecutionis ærumnas patienter tolerare; nec sine spe fore ut Rex ipse, vel filius eius tantis malis remedium aliquando afferat. Catholicorum interim numerus magnopere augetur; ac spero meum hoc iter, quod Deo dante crastina die ingressurus sum, cum rescindarum virium causâ, tum quod prioribus meis domicilijs aduersariorum diligentia peruestiga-

tis certam in urbe sedem non habeo, non sine Catholica rei bene gerenda occasione fore.) Sed coniurati cum iam inde ab anno superiore cuniculum agere aggressi essent irrito conatu, & cryptam dein de seu caueam aedibus Comitiorum subiectam conduxissent, molitionem suam sunt prosecuti eo euentu quod dictum est.

XXXII. Ad *Garnettum* in custodiam reductum frequentes conuenerunt pseudoeuangelij Ministri libidine disceptandi, quibus ille, "Non vacat, Domini mei, vestrae curiositati hoc tempore morem gerere, breue quod mihi vitæ superest latius dabo Deo, & componendo ad suprema animo.) Meminerat quæ olim de *Campiano* sparsæ fuerant calumniæ; nè igitur & sibi vacillantis fidei nota aliqua adfingetur, consultius duxit ab omni privato colloquio abstinere quàm famam hæcenus inuiolatam contendorum mendaciorum Magistris committere lacerandam. Aprilis totus datus est deliberationi quid tandem de eo statueretur; palam enim ex ore Salisburij auditum fuerat, nihil liquidæ probationis allatum fuisse ante colloquium cum *Oldcorno*; cognitionem vero illam fundari in penitentia Sacramento; quod quanquam ipsi eliminassent, reuerentiam tamen aduersus illud religionemque non eo usque exuerant, ut eius vsum apud Catholicos non probarent, & in usu silentium multò maximè necessarium non arbitrarentur. Viri etiam grauitas & candor, & apertus in respondendo animus venerationem simul & commiserationem pariebant: Metus denique ne ipsa oris species, & cum modestia copulata dignitas intuentibus suaderet (quod & euenit) nihil atrocitatis, nihil occultæ sæuæque machinationis latere in tam æquabili pectore potuisse, sententiæ executionem retardabat. Vicit tamen ex hac ipsa dignitate petitum argumentum, cum præter notam infamiae in ordinem Iesuitarum vniuersum ex hoc vno diriuandam (quem plebs magnum Seminaristam, & paruam Papam appellabat) ipse gradus dignitasque suatura erat tantum virum non nisi de crimine teretissimo conuictum ad eum locum fuisse perducendum. Tertius dies Maij Inuentioni Sanctæ Crucis sacer supplicio destinatur. Est ad Sancti Pauli Episcopale templum eiusque Portam occidentalem non modicum spatium præaltis cinctum aedibus, hic amplum pegma extruitur, & in pegmate patibulum, erat etiam à latere truncus in quo à breui suspendio membratum reus discinderetur, & iuxta luculentus ignis ad illa exurenda. Locum à prima luce præoccupauit ingens omnium multitudo, opplevitque aream & fenestras vndique vniuersas; summa erat omnium expectatio. Trahitur *Garnettus* ab arce in crate viminea, ut moris est, defixis plerunque in cælum oculis, manibus subinde sublatis, vel mente vel voce orans. Vbi se à concussione paululum recepisset confirmassetque, consensu theatro, & salutata humaniter circumfula multitudine, vultu ad modestiam summam atque alacritatem composito, in hanc sententiam (facta loquendi potestate) exorsus est.) "Dies iste sacer est Inuentioni Sanctæ Crucis; cuius sub Crucis præsidio placuit Diuinæ bonitati ut ego in hunc locum deductus huius fluxæ inconstantisque vtriusque Crucis omnes vnâ cum

Quid *Garnettus* in Arce.

Produci-
tur ad sup-
plicium
Eius oratio
ad popu-
lum.

1606. cum vita ipsius causâ deponam. Magnum sanè beneficium, pro quo immensas illi par est vt habeam gratias agamq̃ue. Quis enim dies alius magis mihi optandus fuisset, quàm is in quo mortis & Crucis Christi per Ecclesiam Catholicam vniuersam celeberrima est commemoratio? scitis plerique vestrum quâ de causâ nunc moriar; eâ nimirum quoniam rem in Confessionis Sacramento narratam non detexi; in quo etsi in Deum non peccaui, videor tamen quam plurimis in Regem offendisse, quod certè perquam dolenter fero. Eam tamen scire debetis esse apud nos reuerentiam Sacramenti, vt nulla ratione effici liceat quæ in eo accepta sunt scelera, nisi vbi & quando pœnitens ipse licentiam concesserit. In eo vno fortasse potuerim offendisse, quod suspiciones meas aliunde natas silentio presserim, alijs interim rationibus conatus turbulentorû animos sedare & molitiones anteuertere: Fefellit me mea opinio; atq; de hoc silentio veniam rogo.) Cùm vnus quispiam obijceret Catesbeyum extra Confessionē explicuisse mentem suam, & diceret habere se eius rei testem ipsius *Garnetti* Chirographum, "Exhibe Chirographum, inquit *Garnettus*, si mea sit verè scriptura, vtique non negabo; Certus sum tamen te nihil huiusmodi posse producere.) Is inserta in peram manu nihil reperiens, ab astante famulo reposcit; hic domi haberi ait. "Sane, inquit *Garnettus*, neque hic neque domi habes: Procul fui semper ab omni huiusmodi cogitatione, vt in se mala, & ab rectè institutis Catholicis moribus aliena, hortorq̃ue omnes vt ab huiusmodi turbulentis machinationibus abstineant, discantq̃ue in patientia possidere animas. Rogatus an quidquam aliud haberet dicendum? "Hoc tantum, inquit, vt mecum & pro me orent omnes Catholici.

XXXIII. Ab ora theatri ductus ad pedem scalæ quæ nitebatur patibulo; cùm peteretur an existimaret se iuste damnatum? Respondit, "In eo non iuste quod quasi conscius cuniculorum & pulueris sub ædibus Comitiorum repositi; nam de ea re nihil rescui nisi eo loco & modo quo enuntiare non potui. Si verò de suspitione mea, quam dixi, nemini patefacta quæstio sit, vni cuiusque iudicio permitto vt sentiat quod visum fuerit. Exutus vestibus vsque ad indusium (quod ad talos vsque erat consutum) paulum nixus genibus tacitus orauit, tum conscensis gradibus "Benedicat vobis omnibus Deus faciatq̃ue Romano-Catholicos; alijs enim nos patet ad Cælum aditus. Deus Dominus noster Regi, Regina, Principi, omnique Concilio benedicat. Quod cum initio examinaret, non egi aperte cum Proceribus deputatis ea ratio fuit, quod vinculo Sacramenti prohiberet; quando verò comperi ab subauleantibus rem prolatam in medium, satius existimaui rem vt erat fateri quàm silentio meo ansam dare suspitionibus & sermonibus; prona enim sunt hominum ingenia ad deteriora semper suspicanda & proferenda; nè etiam Charissimo Fratri meo *Tesimondo* aliquid de fama decederet, cùm existimaretur plus se immiscuisse huic facinori quàm reuera se imilcuit. Quæ autem demum dixi, de eius licentia dixi. Quod reliquum est, Morior Catholicus. *Adoramus te Christe & benedicimus tibi, quia per Crucem tuam redemisti mundum. Hoc signum Crucis eris in cælo*

Eius vltima verba.

in Cælo cum Dominus ad iudicandum venerit. Alleluia. Tum breui Hymno salutate Virgine Matre, repetitisq; aliquoties verbis Christi Dñi ex Psalmo, *In manus tuas commendo spiritum meum*, decussatis ad pectus brachijs, petensq; à Deo vt id signum in corde ad extremum vsque portaret, de scala deijcitur: Parâ em carnificem quâto cyus funem præscindere clamore populus deterret, ingeminans abstinere, abstinere, pendeat ad extremum spiritum. Morientem altum silentium, & multa commiseratio consecuta est; alijs ex modesta gravitate, alijs ex animi vultuq; constantia (quæ & in mortuo perseveravit) alijs ex prudentibus responsis arguentibus in talem virum tam atrox facinus cadere non potuisse; Sanctumque & in Cælum haud dubie receptum pronuntiabant. *Tam est valda in quantumuis falsa criminatione Innocentia; quam Deus Optimus Maximus confirmare voluisse videtur hoc ostento.*

XXXIV. Cùm turba ab theatro tantisper secessisset, *Ioannes VVilkinsonus*, honesto loco natus Iuuenis Catholicus, non tam visendi quàm si qua ratione posset nonnihil reliquiarum tollendi studio accedens, quærebat inter paleas colligendo sanguini lubiectas, si fortè quid occurreret, cùm nec opinanti, & incerto qui id accidisset, spica tineta cruore defertur in manus: voti compos, rectâ domum Matronæ spectatæ fidei & pietatis contendit traditq; spicam; illa Crystallo in lusa religiosè custodit. Non multos post dies incidit sermo de *Garnetto*, & de reliquijs cum quodam matronæ bene noto viro, præsentate *Ioanne*; hic avidus videndi colendique sumpto in manus Crystallo & diligenter lustrato. "Quid vos, inquit, de sanguine? Ego præter humanâ faciem nihil video." Exciuit ea vox Matronâ & *Ioannem*, eò magis attonitos quòd præter paucas in spica sanguinis guttas nihil antea conspexerant; tû verò alios & alios, cùm sibi vix ipsi crederent, veritatis vel exploratores vel testes adhibuerunt. Cùm constanter pluribus & humana ea effigies, & verò *Garnetti* quàm similima videretur, diuino beneficio viuentem in suo sanguine Martyrem agnouerunt. Dumq; alij, vt fit, alijs Catholici rem indicant, & concurrationes videndi causâ fiunt, neque contineri iam Catholicorum conscientia eius fama potest, periculosa Dominis esse capit. Igitur ad Hispanientem Legatum perlata, vt attulit Dominis securitatem ita multo reddita est illustrior. Nam ab illo primarijs Regni Proceribus ostensa & consiliarijs, non Regiâ modò vibentq; sed vniuersam Insulam compleuit admiratione. Cantuariensis Pseudo Archiepiscopus indignum ratus se Præsule tantum, & quidem paleâ, Caluinianæ superstitioni vulnus inflicto, ea de re quæstionem instituens plures coniecit in carcerem ad quos eam spicam pertinuisse suspicaretur. Ferunt etiam accitos pictores qui rem arte imitarentur vt miraculi auctoritas eleuaretur; Qui cum respondissent humano artificio perfici id nullo modo posse, prodigium suo iudicio confirmarunt. Nec minor Procuratoris Regij iudiciumque rabies qui lædi Majestatem clamabant si quem ipsi non ita pridem damnarant, eum diuina sententia tanto edito ostento absolueret. Sed qui muscis olim culicibusq; egit suorum in Ægypto causam cõtuditq; Regis perniciâ, idem duabus sanguinis

1606. guttulis atq; exiguo stramine Martyris sui existimationi consuluit & perculit aduersarios. Erat ea effigies in media spicæ longitudine, os, oculos, nares, genas, barbam, collum, in vno quasi folliculo ostentans, tamq; accuratè ad similitudinem expressa, vt melius nullo artificis penicillo adumbrari quidquam posse videretur. Quam etsi plures ex nostræ Societatis hominibus, conspexerint, (in quibus ego indignus numeror) extetq; in Collegio nostro Leodiensi visa (nulli enim potius consignari debuit quàm nostræ Societati) non erit abs re nobilis viri testimonium adnectere; cuius est hæc attestatio.

Despica
Attestatio.

Ego Conrardus de Vrſel, dictus Grobendonque, Eques, & Baro de Hocque, his declaro quod existens Londini Anno 1606. Legatus suarum Celsitudinum apud Regem Magnæ Britanniæ, allata est ad me, spica straminea tincta sanguine, vt dicebatur, Reuerendi Patris *Henrici Garnetti* è Societate *Iesu* supplicio affecti, quæ spica dicebatur representare eius effigiem; quam cum diu & curiolè fuisset intuitus, visa est mihi habere formam vultus; non tamen possum dicere quod referat Patrem, quia non sum cum eo viuo versatus; solum vidi illum cum ad supplicium traheretur. Rogatus super hac redare testimonium, præsentem signaui meo nomine & sigillo, Bruxellis 9. Decembris. Anno 1625.

Baro de Hobocque.

Locus Sigilli. Hæc vir Illustrissimus oculatus testis; Iuvat tamen ipsius *Ioannis VVilkinsoni* narratione integram adiungere, quam à morte proximo exceperunt plures ex nostris Patribus & Alumnis Audomarenſis Seminarij.

Ioannis
VVilkinsoni
morientis
de eadem
testimonium.

XXV. Nam post acceptam spicam cum de vita Religiosè instituenda cogitaret, rebus suis utcunque diuenditis, Audomaropolim in Belgium profectus, atque inter Collegij illius Alumnos adscriptus est. Ibi dum sibi comparat necessariam ad id vitæ genus literarum scientiam, morbo correptus, & desperata corporis salute depositus, hanc rei gestæ seriem coram testibus iuratus edidit, ac manu sua subscripsit. Ego *Ioannes VVilkinsonus* ex graui morbo decumbens, & medicorum iudicio sine spe vitæ relictus, vt Religione me soluam quâ erga Deum & Sanctos teneor, exponam modum quo spicam inueni, in qua effigies Beati Patris *Garnetti* conspicitur.

Pridie eius Diei quo Pater *Garnettus* est supplicio affectus, ingens animo est iniecta cupido spectandæ necis & referendi quidpiam ex eius reliquijs. Spem verò tam certâ concepisse fore omnino vt voti compos fierem, vt dubitare non potuerim quin aliquid visurus essem quo Sancti sui Deus Innocentiam testaretur; cumque mihi frequenter eiusmodi cogitatio recursaret, eam conabar abigere nè miraculum expectans vbi necesse non erat, Deum tentando irritarem. Postero die eo me contuli summo mane & proximum carnificinæ locum occupavi eodem in vestigio hærens dum adesset *Garnettus*. Tantus autem ab aduentu Patris equitum concursus factus est, & populi tam ingens turba, vt stationem tenere non possem, neque clarè audire quæ diceret; notaui tamen plura quæ mihi non parum solacij attulerunt.

In primis

Inprimis quod indusium sic aptarat vt nullo posset vento attolli, quod mihi magnum modestiæ & puritatis argumentum visum est. Tum quod cum essent scilicet amouendæ, manus in Crucem compositæ ante pectus, quamuis aliquantulum demitterentur, Crucis tamen firmam supra cor Patris eò usque expresserunt, donec expiraret: Atque hoc eo mihi maiorem admirandi materiam dedit tanquam diuinitus concessum, quoniam moriens orauerat Deum vt sibi à corde Dominicam Crucem nunquam auelli patetur. Aduerti præterea cum caput eius decisum populo spectandum proponeretur, vultum eundem fuisse, & eundem colorem qui viuo fuerat; eodemque tempore animaduerti neminem audiri acclamantem (vivat Rex) quod moris est tali in re, quod mihi indicio fuit populo iam tum Patris innocentiam fuisse probatam. Corpore quatuor in partes dissecto, & vnà cum capite corbi imposito & currui, secedente paulatim turbâ accessi medius inter theatrum & curium, eodem flagrans desiderio quidpiam Reliquiarum asportandi: Circumspicienti, hæc spica, de qua nunc tantus est sermo, in manus mihi deuenit, quoniam patet nescio. De pegmate quidem in corbem caput & membra habentem conijciabantur stramenta, vtrum verò hæc spica de pegmate an de corbe accesserit non ausim dicere, certus tamen terram non tetigisse. Hanc ego spicam eodem die tradidi Dominæ Griffin; Illa crystallinæ thecæ inclusit, quæ cum esset breuior, factum est vt spica in rotundum inflecteretur. Paucis post diebus me præsentem matrona spectandam obtulit honesto cuidam viro probè noto: Is attentius intuitus, præter hominis vultum, inquit, ego nihil video. Nouitate attoniti aduolamus, aspiciamus vterque vultum quem antea non aduerteramus. Alij etiam aduocati eodem tempore conspexere. Atque hæc est verissima inuentæ spicæ historia, vt Deus nouit, ad quam narrandam existimaui me pro eius gloriateneri.

Ad cuius etiam honorem declaro quod per triduum post acceptam spicam tanto lumine illustrari me sensi, & tam pijs accendi desiderijs, vt non nisi à Deo manasse crederem, singulari Martyris merito & beneficio, quem ego magnopere persuasum habebam in Cœlis regnare, & quasi clarè id perspiciebam. Quo tempore contigit vt Patre *Hollando* Societatis Iesu Sacerdote, (quicum per id tempus forte verlabar) de rebus pijs & de Patris *Garnetti* morte disserente, in mentem mihi venerit Beatissimæ Virginis opem ac preces (quas Pater *Garnettus* in extremâ vitæ periodo ardentissimè flagitarat) viam esse expeditissimam ad Dei gratiam obtinendam. Postero die eadem animo reuoluens, magna quædam de diuina gratia cogitare capi; quandoque enim videbar iustitiam Dei intueri adeo sinceram & incorruptam, vt nemo ei posset refragari, alias mirificam eius potestatem, caritatem, & bonitatem erga res creatas omnes tantam esse vt quidquid cuiquam à Deo accideret æquo par esset ferret animo. Ad hæc sensu in me motus adeo ardentes vt omnes tanquam meipsum admatem; de meipso verò tam abiectè sentirem vt nemo me vilior videretur.

1606. Si quos forte pueros alioſue ludibrio haberi cernerem, tantum diuina in ipſis imagine capiebar, vt humi procumbens libentiſſimè eorum pedes fuiſſem exoſculatus: Eccleſiæ Catholicæ veritas clariffima firmiſſimaque videbatur vt quæ Deo niteretur. Honorem etiam Sanctorum Reliquijs & Imaginibus habitum, necnon ceremonias quæ à Catholicis vlturpantur, plurimum prodeſſe ad pietatem iudicabam: Hæreſim vero ſatanæ eſſe illecebram & laqueum ad incautas hominum mentes capiendas; Aliaque plura mihi tunc temporis obiecta ſunt quæ præ ægritudine non poſſum iam commemorare. Habueram autem pridem in animo vt me totum Dei obſequio traderem; Creuit hoc tempore illa cogitatio, ac vehementiſſimè ad Religioſum ſtatum amplectendum impellebar. Cogitanti verò nunc Carthuſianum nunc alium ordinem, tandem magno meo ſolatio ſtatu Societatem *Ieſu* petere, & in ea gradum Coadiutoris temporalis de doctrina acquirenda diffidens. Perſuaſus deinde quòd labore & diligentia conſequi poſſem ſcientiam ſufficientem, eò animum appuli: Vnde protinus expeditis quibus in Anglia implicitus eram negotijs; quidquid mihi ſorte euenerat in pecuniam congeſſi vt in ſtudijs mihi eſſet ſubſidio; quod nunc fratri meo in ijſdem educando ſeruire velim; cui ſi ſtudia minus arriſerint, expendi volo in aliquem qui ijs vacare volet; meo enim iudicio nulla viuendi ratio Deo acceptior, aut in ſe felicitior excogitari poteſt. Equidem (immortales Deo gratias habeo) tam inde ab initio ab hac mente nunquam diſceſſi. Scriptum fuerat Matrem niſi eam reuiferent nimio dolore perituram: Hæſi aliquantiſper dubius quid mihi eſſet agendum; at perendie cum Miſæ Sacrificio intereſſem, & ex Euangelio legeretur, *qui reliquerit Patrem & Matrem &c. propter me, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit*, animo (Deo laus) confirmato de mutanda ſententia non amplius cogitauit. Hæc ille mox animam Creatori redditurus. Eterat ſubſcriptum *Ioannes VVilkinſon*. Additis Patrum qui aderant narranti nominibus, *Rogerij Lea, Franciſci Robiſoni, Ioannis Floyd*; & aliquot etiam Seminarij ſtudioſorum. Quemadmodum igitur de re nulla poteſt eſſe dubitatio, ita viri innocentia facta eſſe videtur Deo dictante perſpicua: Videamus de reliquis quibus eadem calumnia aſperſa eſt.

Edwardi
Oldcorni
vitæ ratio,
& exitus.

XXXVI. *Edwardus Oldcornus* (qui & aſumpto *Halli* nomine uſus eſt) urbem natalem habuit Septentrionalis Angliæ Metropolim Eboracum; in qua poſt humaniores literas deguſtatas Pharmacoſtæam aliquamdiu traditeſt exercuiſſe; Poſtquam verò annum attingiſſet primum & vigefimum, altiora verſans animo, & ad animarum medicinam transferens cogitationem, Romam petijt, atque in Anglorum Seminario, eo quo manſit leptennio, tantum in virtute & doctrina profecit, vt eius ſeculi Anno octogefimo octauo, vna cum *Ioanne Gerardi* in Societatem cooptatus, Tyrocinium in ipſa Inſula eum acceſſione pietatis poſiturus videretur. Exceſſione facta, nauticæ turbæ immiſtus Londinum tetendit: Et quanquam eo quo valebat ſermonis lepore ſat cautè diſſimulabat perſonam ad frequentes per

per itinera excubias fallendas, proximum tamen fuit ut ab ipsis via Socijs iterum iterumque detegeretur, cum oblectana proferentes, vel in Deum & Sanctos iniuria redargueret, quo etiam ardore animi in viti Catholici ædium fenestra conspicatus indecentem Martis & Veneris effigiem pugno excussit comminuitque; indecorum arbitratus in oculis honestæ familiæ huiuscemodi versari simulachra. *Garnettus* (vbi accessit) habuit eum apud se aliquantulum: Tum, ut experiretur hominis in animorum tractatione ingenium, in non longè posita celebris Catholici domo arma spiritibus explicare iussit, ad domandam, si qua ratione posset, nobilis cuiusdam feminæ in Hæresi perucaciam, nequidquam à pluribus Sacerdotibus tentatam. Ratione diu agitur, & Sanctorum Patrum auctoritate cum verbo Dei scripto contentiente, tum constanti omnium à Christo ætatum vsu atque exemplo. Quæ omnia vel ingeniosis illa Sophismatis eludebat, vel risu etiam excipiebat & muliebri supercilio, tanquam deliramenta recentius introducta imitante superstitione Religionem. Itaque aliò conuertens animum & à multo sermone ad multam cum Deo communicationem recipiens se; solitudine, ieiunijs, vigilijs & cætera corporis afflictatione renitentem expugnare aggreditur. Illa ut eum vidit die vno atque altero ab omni victu abstinere, mirari primum insolentiam cepit, tum curiosius hominem obseruare, atque vbi tertium iam labi diem impasto cerneret, & quartum succedere, & sui id causa agi intelligeret, quod obstinatione magis quam ratione abduceretur à recto, animum & aures ad ad saniora inflectens consilia manus dedit, facta deinceps Patris tam studiosa, ut sua illi & Societati cuncta permiserit; in lachrymas ex præteritæ pertinaciæ recordatione tam effusa, ut *Robertus Southwellus* eum Sanctæ *Magdalene* lachrymas funebres eleganti carmine iusto volumine depingeret, illas huic imprimis amanti lachrymarum existimaret consecrandas. Habuit deinde *Oldcornum* illa domus totis ledecim annis inquilinum, amplissimo ad omnem circum regionem fructu; ut non dubitarint de illo nonnulli vsurpare quod de *Ioanne Hieronymus*, omnes eum illius tractus fundasse rexisset, Ecclesias: Erat enim in illo rerum gerendarum prudentia quæ abundè cunctis satisfaceret, erat solertia & labori tolerantia, ut nullius vnquam necessitati deesset; erat in egenos tam prompta liberalitas, ut plurimorum egestatem suam industriam sustentaret; ut videri posset ea domus ex gratuito hospicio in bene institutam Societatis Residentiam commutata; ut ad quam vndique, omnis ætatis & sexus Catholici ad Sacramenta, ad conciones, ad consilium operumque concurrabant.

XXVII. Dum vero austeram illam viuendi rationem, quam ad vnius Matronæ subiugandum animum lulceperat, immoderatus prosequitur, ex rupta in pectore vena copioso erumpente sanguine. ita elanguit, ut quotannis morbo conflictaretur, neque ad virtutum firmitatem instaurandam reperiret viam. Accessit in ore malum, cui à Cancro nomen indere medici; cum immedicabile hi ponunt nifi exemptis ossibus quæ vitium duxisse affirmabant,

T t 3

mabant,

1606.

Expugnat
obstinatam
in hæresi
feminam
Ea erat
Dorothea
AbingtonCuratur
per lapidè
ex Sanctæ
winefredæ
fonte de
sumtu.

1606.

mabant, veritus nè vnà vocem concionaturo eriperent, experiri primùm optauit Virginis *Vinefredæ* & Martyris opem, ad cuius locum supplicij, fontemque plenissimum inde scaturientem celeberrima est hodieque per vniuersam Angliam peregrinatio. In itinere incidit forte in Sacerdotem qui ægritudine cognita, Habeo, inquit, apud me ex eo fonte lapillum; quales in imo frequentes visuntur maculis sanguineis tincti, & habentur ad huiusmodi morbos salutes. Acceptum lapidem Religiosè excolatur; tum digressus in conclaue, & in genua prouolutus commendat se Martyri, modò lambens, modò ore toto versans silicem; Horæ partem vix mediam orando impendit cùm dolorem omnem & vulnus abstersum aduertit. Et continuato ad fontem itinere vt gratias debitas Virgini pro accepto beneficio persolueret, nouo cumulatur; nam demersus, de more, in aquas, valens, firmus, vegetusque egreditur, pristino corporis robore restituto. Hæc *Ioannes Gerardi* testatur se, narrante ipso *Oldcorno*, accepisse paulo antequam is in manus perquirentium aduersariorum incidere; & à Sacerdote etiam illo qui lapidem agro præbuerat; vt nulla rei fidem derogare possit dubitatio.

Capitur &
torquetur.

XXXVIII. Annum decimum octauum agebat *Oldcornus* in illa Angliæ Regione, semetipsum & alios complures ad vitam ex officio peragendam excolendo, cùm pulueraria coniuratio, de qua fusè dictum est, in apertum erupit; A cuius societate criminis etsi tam procul aberat, vt non prius coniurasse quosdam intelligeret quàm re patefacta toto passim Regno omnium sermonibus peruulgaretur; quoniam tamen in eodem cum *Garnetto* iuuentus est antro, idè ei crimen imposuere equaliter immerenti. Londinum abductus, & in Arce quinq; quinque horis tortus, admirabili patientiâ probauit innocentiam: Et potuisset à delicto liber pronuntiarî, nisi Sacerdotalis & Iesuitici ordinis insignia prætulisset. Nam quod *Humphredo Littletono* responderat (illi qui *Garnettum* apud Abingtonum latere nuntiauerat) interroganti de Coniuratorum consilio, an ex irritò successu satis constaret eius iniquitas? "euentu quidem id dignosci non posse, neque velle se quidquam de reorum conscientia decernere, vt qui nesciret quibus ducti rationibus in eam mentem venissent, sed Deo Iudici permittere;) non tulit à populo plausum; vt proinde cùm quod in illo reprehenderent præterea nihil esset, remissum in Vigorniensem Comitatum, vnde fuerat traductus, consuetorum iudiciorum sententiam expectare iusserint. Isthic in communem malefactoribus custodiam pridie quàm ad supplicium duceretur clausus, socium habuit catenarum sceleratissimum latronem, multorum criminum reum, qui etsi postridie plectendus, solutus curâ, cantui iocisque vacans errabat per carcerem, modò hunc, modò alium facetijs aggrediens, & in Patrem ipsum orantem incurrens, quasi superuacua solitudine suspensum atque se ante tempus exedentem. Pater eam esse horam prudenter arbitratus qua proximi salus continuatæ cum Deo communicationi esset præferenda, oratione intermissa hominem conuenit: Rogat, quæ causa fiducia? Si nullo post mortem

In carcere
conuertit
latronem.

mortem metu tangatur, quia nihil ultra esse existimet, quod aut timeri, aut expectari possit, id Christiani hominis non esse existimare, si Christi sibi merita proponat, in quibus securus quiescat, esse quidem illa fiducia nostræ spem unicam; cogitandum tamen Christum ipsum præmonuisse venturum se iudicem, & rationem ab omnibus, bonis atque malis, petiturum, à dextris oues, à sinistris hædos constituendos, & non fidem modò atque fiduciam, sed opera exigenda; Si de sunt bona, de malis factis pœnitendum. Hanc Christi primam vocem fuisse à deserti ieiunio, *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum Cœlorum.* primam fuisse Apostolorum, interrogantibus Petrum Iudæis. *Quid faciemus? Pœnitentiam,* inquit, *agite.* Hæc mihi crede, ad optatissimam fiduciam certissima via est quando Christi meritis nostra coniungitur ipsius præceptis obedientia.) Non vanus fuit optimi viri conatus: Deo intus operante totum se latro penitusque tradit erudienti; dies reliquos institutioni, nox confitenti impenditur. Postero die, cum vterque duceretur, hic se à reliquis legregans reis qui se mitam occuparant, cratem vimineam, in qua Pater per luto fædos canales agebatur, ponere secutus est. Rogatus, quid ita faceret? Sequor, inquit, Patrem meum qui viam mihi salutis demonstravit: In fide enim quam ipse profitetur statui mori.) Tune, Inquiunt, Papiſta, furcifera? Et ille, fur fui, fateor, & latro, dum vester fui: Nunc verò miserante Deo, & hoc iuuante, factus Catholicus, pœnitentiam ago peccatorum cum vitæ æternæ spe firmiori.)

XX XIX. Vno igitur die consimili supplicio tres sublati sunt, vnus fidei præmijque confortes, *Oldcornus, Latro, & Rodolphus Oldcorni* famulus. Hic & *Ioannes Odoïnus* (quem diximus) post decimum diem quo absconditi latuerant, vel inedia cogente prodierunt, vel spe ducti (vt aliàs quandoque accidit) quod pro Sacerdotibus comprehenderentur; sed nimis notus erat *Garnettus* vt aliena specie fallerentur obseruatores. Itaque *Rodolphus* eo solo nomine plexus est, quod Sacerdoti fuerat famulatus. Id quanto in beneficio posuerit, moriturus demonstravit; Nam vt primum *Oldcornus* scælæ gradum tetigit quò conscenderet, accedens *Rodolphus* impressit osculum vestigio, O me felicem, inquit, qui huic viro datus sum famulus; à quo ad rectè viuendum institutus tam beata morte finem viuendi facturus sum.) *Oldcorni* copore in quatuor partes, pro more, dissecto, illa in fossâ cum igne coniecta arsisse dicuntur ad dies sedecim, quot ferè annis is viuens ignem diuinum in eius Regionis hominibus propagare contenderat; Estque habitum prodigij loco, præsertim cum ijs diebus copiosa de Cœlo pluuia decidisset; septimo decimo die concurrantibus ex vicinis nundinis populis, multâ superiectâ terrâ flamma agrè compressa est. Narratur & aliud ad vtriusque (*Garnetti & Oldcorni*) illustrandam memoriam. Est ante Abingtonianas ædes atrium sat amplum muro circumscriptum: Isthic postquam captiui duo deducti equos conscendissent, vestigium in quo illi postremum institerunt apparuit nouo gramini genæ conuestitum, quale ante eum diem à nemine conspectum fuerat

Supplicio
afficitur. 1
7. Aprilis
Anni 1606

Refert
Gerardus
ex Sacer-
dote qui
se vidisse
diceret.

1606. fuerat: Neque temerè & nullo ordine conflurgens, sed quæd herbis in cumulum coëuntibus Coronæ Imperialis figuram imitabatur, & quanquam detectis vi & impressione irruentium latellitum valuis pateret cuiusuis generis animalibus aditus, cum cætera depalcerent, istud intactum relinquebant. Leuia sunt ista, & infirma, si rem spectes, possuntque variam habere interpretationem: Loquitur tamen Deus non infrequenter per huiusmodi leuia, quem admodum in Ionæ hedera, ac ficu infrugi, & ad altiora nos euocat; & sicut à Christo dictas parabolas aliter discipuli, alij aliter accipiebant, ita horum virorum innocentiam, & vitæ Sanctimoniam his iudiciis confirmari si quis existimet, minimè videtur redarguendus, cum à pristina Christi, & discipulorum in parabolis consuetudine non discedat.

Tesmundus, qui & Greenwayus & Philippus Beamundus.

X L. Tertius quem conspirationis non patefactæ fama afflauit, est *Owaldus Tesmundus*, dictus *Greenwayus*, & in partibus transmarinis, *Philippus Beaumontius*. Hunc etiam Septemtrio edidit & in humanioribus erudit. Annum deinde Septimum-decimum ætatis agens Romam profectus Philosophiæ in Anglicano vrbs Seminario operam dedit, & expleto triennio in Societatem est cooptatus, Idibus Aprilis, Anni octogésimi quarti Decursus Theologicis Messanæ Siciliæ, eâ in Ciuitate primùm tradendæ Philosophiæ admotus est, nondum Sacris initiatus; Tum etiam postea Panormi. Hinc in Angliam vocatus egregiam posuit operam complures annos in illis muneribus quæ illi Missioni sunt propria; Donec coniuratorum vnus, incertus equitatis tantæ causæ, consilij captandi gratiâ facinus aperuit in Sacramento. Anticeps consilij *Tesmundus*, quòd hominem videret pertinacius quàm ipse cuperet, præconceptis à se adhærere rationibus, nequè facillè melioribus locum dare, rogat vt liceat sibi *Garnettum* super ea re in Sacramento consulere. Datâ licentiâ consulit; & duos per arduo implicat negotio. Quidquid suaderent, quidquid intonarent, quidquid agerent, vel non omnino vellicò suadent; cum non esset idem omnibus scrupulus & dubitatio, plus locij valebant ad confirmandam, quàm hi ad reprimendam audaciam. Interim dum laboratur vt transmarinis literis & Pontificis summi mandato ab omni sanguinario conatu cessatio imperetur, facinus conceptum detegitur, proscribuntur rei, capiuntur, plectuntur: Notatur inrer cæteros ex nomine *Tesmundus*. In communi omnium trepidatione, in pertinaci perscrutâtiùm importunitate, in non semper sat certa notorû fide, exigua spes cum esset latendi iubetur de nauî quâ posset mercede pacisci, & quærere trans mare per fugium. Lintrem fortuito nactus carne onustam porcina cõscendit tanquam eius curator mercimonij, & Caletum feliciter tenuit; Neque hic tamen à perquirentibus tutus proripuit se, Bononiamque diuertit Audomarum petiturus; quâ in ciuitate postquam aliquamdiu latuerat, in Italiam contendit superfuitque ad annum vsq; te huius sæculi trigésimum quintum, modò Romæ & in Sicilia studijs præiectus, modò Theologos in nostro Vallisoleti Seminario explicans, modo Florentiæ & Neapoli alijs muneribus adhibitus, vbi in senectute bona

te bona diem obiit extremum, quatuor votorum Professus ab anno 603.

LXI *Ioannes Gerardi* postquam in Arce Custodes fefellerat, consueta Societatis munia resumens exercitijs spiritualibus plures excoluit, Societatis homines in varia distribuit nobilium virorum domicilia quibus ipse auctor fuerat ad fidem vel ad perfectiorem viuendi rationem amplectendam; plures tranlmisit Societatis candidatos; *Rogierum Lea*, *Thomam Strangium*, *Nicolaum Hart*, *Thomam Smithæum*; plures ad studia literarum in cæteris Seminarijs. Tantâ verò pollebat sermonis gratiâ, tam scitè se ad Nobilium mores conluetudinemq; formabat tegebatque solerter personam, vt quicumque efficacitatem in seipso expertus fuisset congressionis, si quem familiarem habebat cui vt sibi optaret, hunc ad *Gerardi* colloquium induceret, certus effectum expetitum secuturum: qui etsi nemini deerat præcipuè tamen operam ponebat in ijs excolendis, siue in communi, siue in scienciâ à sæculi curis vitæ genere, quos ad summum quidpiam perfectumque peruenire posse iudicabat. In se autem obseruauerat Deum inexpectatam non insequenter suppeditasse intelligendi & eloquendi vim, quâ & Hæreticorum Politicorumque occurreret argumentis, & sua neruosius confirmaret; Vt eo minus mirandum sit tam magnam vtriusque sexus nobilitatem ad eius auxilia perpetuo confluisse; neq; minorem tamen laudem meretur ipsius sincerum atque indefessum Dei gloriæ promouendæ studium. In alijs autem animaduertat iniici non rarò ingentem inter confitendum difficultatem; vt quamuis paratissimi accederent, repentè deficeret animus, corpus langueret, quasi morbo aliquo correptis, & interquiescendum necessario fuerit donec receptis viribus daretur progredi, perfecta verò Confessione alacres & lætos surrexisse, ac dicere solitos, si scirent homines quàm magnum afferat bona confessio leuamen nunquam se tanto beneficio priuatuos.

Inter hæc prodijt in lucem coniuratio pulueraria; *Gerardus* inter primos Regio Edicto proscribitur velut auctor actorque coniurationis. Is innocentia suæ conscientia diligentia vtendum existimauit vt nè testis integritatis deesset postquam coniurati omnes plecterentur. Itaque confestim scriptis ad *Euerardum Digbeyum* literis, post sinceram coram Deo iudice & cordium scrutatore sine omni æquiuocatione protestationem quòd nulla eius facinoris notitia ad se peruenisset antequam re detecta omnium sermone peruulgaretur, rogat vt quoniam ipse conspirationis conuictus atque damnatus, nullam nisi à Deo misericordiam expectare iam posset, testari vellet sequentia. Primum Vtrum in die animarum proximè elapso, hoc est, bi-duo triduo ante detectam coniurationem, venienti (inquit) mihi domum tuam matutino tempore, cum spe & desiderio celebrandi, & miranti non sacram supellectilem tantum, sed omnem penè domesticam esse sepositam, non responderis te iter parare in Comitatum Warwicensem ad venandum cum amicis quibusdam, ideoque & canes præmississe; deinde animum aduertenti ad alia plura (vt quod ab aliquo tempore e-

Vu

quos

Calumniâ
coniuratio-
nis.

1606.

quos plures solito alueras, pecuniæ quantitatem insolitam ex gregibus venditis & armentis consecisses, (quod ab homine prouido & ad rem attento quærite semper repereram fieri sine magna aliqua causa non debuisset) uerenti quæritur ne quid animo agitares, quod tuo quidem iudicio ad commune Catholicorum commodum referretur, & monenti uideres porro ne temere quid ageres sed certo consilio; facile enim esse nocere cum quis prodesse se existimat, Duo responderis; Primum nihil in commune Catholicorum rem agitari quod quidem tu scires aut mihi posses dicere: Alterum; quod quandoque tu aliquid in rei Catholicæ utilitatem suscepturus esses, perspicuum cunctis futurum quantum illam tu tuis commodis & rationibus præferendam censes. *Garnertum* etiam (quantum tu cogitatione assequi posses) de huiusmodi re aliqua non esse consultum: qua in responsione cum aquiescerem discessi; neque ab eo die te aut ex conuatis quempiam postea uidi; speroque te testem præterea futurum quam uehementer ego semper ab omni ui & turbulento agendi modo abhorruerim: Et sanè si hac tua tam graui affirmatione mihi non fuisset factum satis, cito declarassem quantum mihi displiceret omnis uolentia, cum Christi consilium & superiorum mandata ex contrario contendat ut in patientia studeamus possidere animas nostras.

XLII. Erant apud Iacobum Regem eo tempore præcipui, Dux Lenoxiæ, Comes Salisburienfis, & Northamptonius; Hos scriptis literis rogat ut non minus Innocentiæ quam iustitiæ rationem habere uelint, ut tantos viros & ad tam magna natos educatosque decet. Si quis coniuratorum, qui per se ferret mori in timore Dei, sine spe longioris hinc uitæ obtinendæ, cum posset dicere actorem vel conscium coniurationis, non recusare se præter infamiam, omne genus supplicij perduellionibus debiti: *Euerardum Digbeyum*, quo familiarissimè semper usus fuerat, testari posse quam ignotum sibi fuerit hæc omnis conspiratio biduo antequam detegeretur; flagitat illum eo in articulo interrogari, neque dubitare quin quod uerum est dicturus esset: Literas ad eum scriptas adiungere, ut certius reddantur, quo omnibus notum sit quid ad integritatem comprobendam requirat. Denique ut non auditum damnare à moribus Dei alienum est, ita æquas audiri postulantibus præbere aures excelsi esse animi, ac tum generis dignitati, tum amplitudini potestatis congruentissimum; quorum omnium haud dubitaret viros tantos habituros rationem.

Migrat ex
Insula.

Quid *Digbeyus* moriens testatus sit in loco dictum est. Quid cæteris ipsique Regi uisum sit inde colligi potest quod post reorum examinationem, & inspectis literis, quas ipse per plateas Londinenses de nocte curauerat spargi, remissus inquisitum est; initio enim tanta est sedulitate quæsitus, ut nouem diebus continuus in antro domestico latere necesse fuerit, fame & frigore enecandus (erant enim festa Natalia) nisi pia domesticorum caritas (quibus notæ erant latebræ) modum reperisset in tenebris quidpiam esculenti quandoque porrigendi. Et potuisset diutius delitescere (nam commodas sibi ædes comparat) ac uident non posse se eo fructu quo olim calamitoso illo tempore uersari, nactus oppor-

unitatem

tunitatem Legati in Hispanias redeuntis, sub eius umbra traiecit in Belgium, & profectus Romam, cum Tibure aliquamdiu à curis semotus hæssisset, redijt Louanium, multis magniq; rebus efficiendis seruat; de quibus suo loco. Interim exeunti ex insula, in portu ipso non parua oblata est difficultas. Legato enim & qui comitabantur nobiles incidit vereri nè ingratum futurum esset Regibus protegere hominem tanti criminis causa proscriptum; durauitque disputatio à vespertino tempore ad sequentis diei horam nonam, quæ erat soluendum; cum subito mutatis animis, Legatus ipse & nobiles vocatum *Gerardum* proprijs manibus veste induerunt Hispanica, vt minori suspicione tanquam de familia vnus transfretaret. Et erat dies tertius Maij, quo die & hora *Garnettus* ad mortem trahebatur; vt proinde *Gerardus* id *Garnetti* meritis tribueret; quemadmodum & quatuor votorum professionem, ad quam post annos aliquot eodem Maij die tertio est admissus, etsi Theologiæ, præterquam morali, nunquam dedisset operam, nisi quantum priuato studio assequi potuit.

XXXIV. Quàm vero perniciosa sit illa æmulatio quæ (vt Cicero in Tusculanis loquitur) rivalitati similis est, in libello qui post viginti sex annos prodijt est demonstratum: In eo enim cum assereretur iactasse se quempiam de Societate quod laborando in pulueraria coniuratione sudore maduisset, tam indiligens linguæ custos inuentus est Reuerendissimus Chalcedonensis *Richardus Smithæus*, quàm calami, scriptor ille libelli, dixisseque fertur hunc fuisse *Gerardum*. *Leuis nimirum apud præoccupatos est omnis probatio.* Quid enim fortius *Digbeij* morientis & *Gerardo* familiarissimi Testimonio? Qui non illum solum, sed omnes Societatis homines ab opere, & à conscientia exclusit; Et quidem latere illum potuit cæterorum conscientia, huius certè haud potuit opus. Quid deinde *Gerardi* tot literæ; tot Religiosæ cum iureiurando affirmationes, tot execrationes? de quibus literis, hæc *Michaël VV alpolus* ex Anglia ad *Personium* 29. Ianuarij Anni sexcentissimi sexti. "Vidi *Gerardi* literas, quas tam plenas esse iudico, vt optari nihil amplius possit; & planè perualum habeo; ipsi Regi & vniuerso Senatui factum esse satis; fertur etiam Regem id verbo significasse cum literas inspexisset: Vt merito *Thomas Fitzherbertus*; eo tempore Seminarij Anglorum de vrbe Rector; *Murij* Generalis mandato Chalcedonensis prudentiam ea in re conscientiamque requisierit, his scriptis ad eum literis.

Reuerendissime & multum honorabilis Domine.

Cum intellexerim quendam ex nostra Societate insimulatū nuper esse (tacito nomine) in libello in lucem edito (ac si gloriatus fuisset iudasse se in conspiratione pulueraria operando) & Reuerendissimam Dominationem Vestram hunc nominasse, atque (vt quidem videtur) credere fuisse Patrem *Ioannem Gerardi*; Religione me obstringi arbitror, vt quædam quæ illum remque hanc contingunt cogitationi Reuerendissimæ Dominationis Vestræ offeram, tum ex comuni vinculo nostræ Religionis, tam ex magnis ipsius meritis, tum

Noua cõ
lunna de
Gerardo.

1606.

Purgat se
solemni
iureiurâdo

quoniam hoc tempore ad me pertinet nonnulla ipsius cura (quanquam me indignum existimo qui tali viro imperem) ac denique quoniam à multis retro annis certissimè mihi cognita est eius innocentia in hoc genere, à primo tempore quo illa calumnia est ab Hæreticis illi illata: Nam ego ipse & alij multi illi amici & affines diligentissima disquisitione rem ad veritatem reuocare studuimus, reperimusque ab ipsis reis pronuntiatum esse innocentem, ab *Euerardo Digbeyo* præsertim quo familiarissimè utebatur: Eius rei testes habeo literas Londino scriptas vigesimo nono Ianuarij Anni sexcentissimi sexti: Quas literas ostendi viris integerrimis hinc propediem discessuris; à quibus (si videatur) discere poterit Reuerendissima Dominatio vestra rei veritatem; ad Dominationem enim Vestrâ adibunt. Vt verò plenissimè Dominationi vestræ satisfiat, mandante Reuerendissimo Patre nostro Generale, præcepi in virtute Sanctæ obedientiæ, his ipsis præsentibus qui profecturi sunt, (quod præceptum ex nostro instituto obligat sub mortali) vt veritatem indicet, An conspirationis puluerariæ conscius fuerit? Sanctè itaque & vt saluus æternum esse velit testatus est coram illis, eius conspirationis notitiam nullam ad se peruenisse, neque per *Euerardum Digbeyum*, neque per alium quempiam, donec detecta communi famâ celebraretur: Additis argumentis grauissimis quæ rem euincerent; quibus parco recitandis, quoniam proprijs literis ipse ad Dominationem Vestram perscribit. Quod ad me attinet, meum esse duxi certiore facere Dominationem Vestram Iurifurandi huius & testificationis, simulque, quas dixi, literarum, quarum exemplaria vnâ mitto. Neque dubium mihi est quin apud Dominationis Vestræ caritatem habitura hæc sint locum iustissimæ purgationis à tanta calumnia, ad quam approbandam nulla adhuc vero similis ratio allata est, nullumque fundamentum extra Hæreticorum malitiosas interpretationes & suspiciones ex aliquorum inter reos cum eo consuetudine natas. Quod cum ita sit, hæc tam solemnis asseueratio, & iurandum liberè præstitum, tam in conscientia, quàm de iure habenda sunt pro legitima & Canonica purgatione; Liberantque eum ab omni suspitione, non facti solum seu criminis, sed etiam collusionis seu fraudis ac fallaciæ præsertim cum vir sit & integerrimæ famæ, & summæ venerationis apud plerosque in Anglia, propter multorum annorum ea in vinea strenuissimos vtilissimosque labores, & carcerum tormentorumque pro Catholica fide constantissimam tolerantiam, in Societate verò nostra inter præcipuos numeretur, vt qui se semper Religiosissimè gesserit, & optimæ sincerissimæque mentis conscientia clarus, cunctis vbiq; cum præclarissimo in omnes exemplo se probarit. Neque venit mihi in dubium quin etiam Reuerendissimæ Dominationi Vestræ hanc suam sit probaturus innocentiam; Eandemque Dominatio Vestra sit ijs persuasura, quicumque ex sermone Dominationis Vestræ iniquiorem, quàm pro metitis, imbibebint de eo opinionem. Ita enim prospiciet Dominatio Vestra & famæ eius reparandæ, & conscientiæ propriæ exonerandæ; cum nulla possit esse
dubi

dubitatio quin & Iustitia & Caritas restitutionem exigant. Et certè si vel propria Dominationis Vestrae vel alterius esset causa, siue affinis, siue amici, siue subditi vestri (in quo omni genere ipse me contingit) nemini ambiguum esse posset quin Dominatio Vestra sic esset iudicatura, imò vero exactura reparationem. Quod me impellit vehementius, non dico ut idem à Dominatione Vestra expectem, cum me id non deceat, sed ut humillimè flagitem, in beneficio positurus non meo tantum sed totius Societatis nomine. Et quando non aliò hæc dicta sunt, finem scribendi facio, omnem Reuerendissimæ Dominationis Vestrae adprecans fælicitatem. 15. Martij 1631. Reuerendissimæ Dominationis Vestrae seruus humillimus.

Thomas Fitzherberti. Quas literas quis alius effectus consecutus sit præterquam quod Reuerendissimus Chalcedonensis responderit, se auditu percepisse id quod de *Gerardo* dixerat, ad me perlatum non est. Quod cum tenuè valde & perexiguè ad tantam calumniam diluendam videretur *Richardo Blondo* Prouinciali Angliæ, opemque peteret *Mutij* Generalis; hic in hæc verba rescripsit. "Ad purgandum Patrem *Ioannem Thomsonum* suspitione calumniæ, quam illi Prælati iste, cuius Reuerentia Vestra in suis meminit, impingit, curavi etiam omnia fieri quæ existimaui innocentia illius testandæ seruire aliquo modo posse. Atque inter alia mandavi, ut vrgeretur in virtute S. Obedientia verum dicere an eius rei, quam ipsi obijciunt, vlla ratione sibi sit conscius: & responsionis ab illo tali comminatione expressæ exemplum fide publici Notarij confirmatum, si opus erit, confici curabo. Hæc officijs si ille sibi satisfieri non patitur, equidem non reperio quid amplius facere possimus." Ita Deus suos vndequa que ad patiendum exercet; & quod iure non obtines, fit fortiter tolerando gloriosus.

